Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 165 (13879) | 1972 оной июлиин 15, суббото | Сэн 2 мүнгэн

МАЛШАДАЙ, МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЙ ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХЭРЭГ

Түсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түрүүшын хахад үнгэрөө. Энэ үедэ республикымнай малшад, зооветеринарна мэргэжэлтэд урдаа табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө оролдожо, түсэб, уялгануудаа урагшатайгаар дүүргэжэ байнхай.

Тингэжэ республикамнай гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха түсэб, нэмэлтэ даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ ерэлдаа. Хахад жэлэй түсэб болон нэмэлтэ даабариһаа гадуур 2311 тонно мяхан, 2770 тонно һүн, 9 миллион 900 мянга гаран үндэгэн, 2880 гаран центнер нооһон гүрэндэ худалдагдаа. Мал ажалай продуктнууд нёдондоной энэ үеынхиһөө бүхы түрлөөрөө ехээр гүрэндэ тушаагдаһан байна. Хахад жэлэй туршада нёдондоной энэ үеынхиһөө 1500 гаран тугал, 5 мянга гаран поршоонхо олоор түлжүүлэгдэжэ байна.

Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэб, даабаринуудые үлүүлэн дүүргэхэ талаар Кабанскын, Түнхэнэй, Улаан-Үдын аймагуудай ажахынууд энэ үедэ шалгаржа гараа. Эндэхи колхоз, совхозууд гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха, тушааха түсэб, даабаряа холо үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Илангаяа үбэлдөө гүрэндэ худалдаха малые оролдосотойгоор шахан таргалуулһанай ашаар үхэр бүхэн нёдондонойхиһоо 25 килограмм ехэ шэгнүүртэйгээр тушаагдаһан байна. Гүрэндэ худалдагдаһан малай 46 процентнь тарган сэгнэлтэтэйгээр абтаа бшуу.

Зунай бэлшээриин үедэ үхэр малаа һайнаар адуулжа, шэгнүүрыень ехээр нэмээхэ, һү шэмыень дээшэлүүлхэ социалис мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрһэнэй ашаар малшад нилээд амжалта туйлана. Прибайкалиин, Түнхэнэй, Загарайн аймагуудай ажахынууд июнь һарада урда жэлэйхиһээ ехэ һү һааһан байна. Жэшээнь, зунай һарануудта үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлхэ социалис мүрысөө республика дотороо дэлгэрүүлһэн Прибайкалиин аймагай колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд июнь һарада үнеэн бүриһөө 236 килограмм һү һаагаа.

Үхэр малаа үдэр, һүнигүй адуулжа, шэгнүүрыень сүүдхэ бүхэндэ килограммаар нэмээхэ үүсхэл республика дотороо гаргаһан Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой малшад хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ байна. Үүсхэл гаргаһан ажахын олонхи мал адуулагшад бэлшээн таргалуулагдажа байһан үхэрнүүдээ сүүдхэдээ 1000 граммаар, тэрэнһээ ехээр нэмээнэ. Иимэ амжалта туйлаһан малшад Яруунын, Захааминай, Зэдын аймагуудай ажахынуудта олон.

Республикымнай хонин ажалда ёһотой ургаса хуряалгын халуун саһа дүүрэнтэжэ байнхай. Энэ жэлдэ хонидой нооһон ойройтожо хөөрэһэн байбашье, олонхи ажахынууд нооһо хайшалха хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар хурданаар ябуулжа байна. Урда жэлнүүдтэл адли Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхоздо, Зэдын аймагай Борьёогой совхоздо энэ хүдэлмэри нарин һайнаар эмхидхэгдэжэ, нооһон алдалтагүйгөөр, һайн шанартайгаар абтана бшуу.

Тингэбэшье малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, гүрэндэ ехээр худалдаха арга боломжонууд хүсэдөөр хэрэглэгдээ гэхын аргагүй. Үнгэрһэн зургаа һарын туршада республикын колхоз, совхозуудай үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн нёдондоной энэ үеынхиһөө оройдоо хоёр килограммаар ехэ байшоо. Тиин талаар олон Бэшүүрэй, Зэдын, Яруунын, Загарайн аймагуудай ажахынуудта үнеэдэй һү шэмэ энэ үедэ доошолһон байна юм. Энээнэй уршагһаа тус аймагуудай ажахынууд гүрэндэ һү худалдаха, тушааха түсэб, нэмэлтэ даабаряа дүүргэнгүй байнаа. Иимэ байдалые юутээршье сагааруулхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, эдэ аймагуудта малай тэжээл нёдондо яһала бэлэдхэгдэһэн байгаа һэн шуу.

Хонидой нооһо хайшалха хүдэлмэридэшье олон дутагдалнууд ушарна. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Родина», Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозуудта хайшашадаар шадабари багатай хүнүүд табигдажа, нооһо гутааха, хонидой арһа гэмтээхэ баримтанууд үзэгдэнэ. Имэрхүү ушар бусадшье зарим ажахынуудта дайралдана.

«Сагаан алтан» гэжэ сэгнэгдэдэг нооһо хайшалжа абаха харюусалгатай хүдэлмэридэ иимэ дутагдалнуудые тэсэхээр бэшэ. Илангаяа байгша ондо гүрэндэ нооһо худалдаха түсэб дүүргэхэнь олохон ажахынуудта хүндэшэг байха байна. Тиимэһээ граммшье нооһо гээхэгүй гэжэ оролдохо, нооһоёо һайн шанартайгаар абаха тон шухала. Энэ талаар колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд нарин хинаалта табиха, ажалаа һайнаар эмхидхэхэ уялгатай.

Энэ жэлэй хоёрдохи хахадта гүрэндэ һү, мяха худалдаха түсэб, нэмэлтэ даабаряа амжалтатайгаар дүүргэхын тула зунай бэлшээриин хаһые хүсэдөөр хэрэглэхэ байна. Июль, август һарануудта һү ехээр һаажа, малаа горитой таргалуулжа шадабал гүрэндэ эдэ продуктнуудые худалдаха жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ шиидхэгдэхэһээ гадна, продукциин өөрынь үнэ сэн хинидаржа үгэхэ ха юм. Тиимэһээ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд эдэ һарануудта малшадайнгаа дунда ябажа, социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэхэ, хүдэлмэридэнь али болохоор туһалха үүргэтэй. Илангаяа хонидые үглөөгүүр эртэ бэлшээридэ гаргаха, үхэрнүүдые үдэр, һүнигүй бэлшээхэ, малда нэмэлтэ ногоон тэжээл үгэхэ гэхэ мэтэ хэмжээнүүд заабол бэелүүлэгдэхэ ушартай. Иимэ харюусалгатай сагта фермэ бүхэн һаалишад, мал адуулагшадаар хүсэд хангагдаһан байха зэргэтэй.

Гэхэтэй хамта мал ажалай продуктнуудые ажахы дотороо дангаараа ехээр гаргашалха ябадалда эсэс табиха саг ерээ. Жэшээнь, Яруунын аймагай совхозууд үнгэрһэн хахад жэлэй туршада ажахы доторoo мяха гаргашалха хубияа 1,5 дахин үлүүлһэн байшоо. Имэрхүү баримтанууд бусадшье аймагуудта бии. Ушар иимэһээ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд нэн түрүүн мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө һара, квартал бүхэндэ алгадгүй дүүргэхэ гэжэ оролдохо ёһотой. Тиихэдэ гүрэндөө тарган мал, һайн шанартай һү тушааха мүрысөө ударидаха байна.

Мүнөөдэр—комсомол-залуушуулай субботник

ЭРШЭТЭ АЖАЛАЙ ЖАГСААЛ

ХЯАГТА

ССР Союзай байгуулагдаһаар алдарта 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хам еролсожо, юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ аймагаймнай ажахынуудай, промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай олон тоото комсомол-залуушуул горитойхон хубитаяа оруулна. Тиин аймагай залуушуул комсомол-залуушуулай мүнөөдэр соносхогдоһон субботнигто олоороо хабаадалсажа, ниитынгээ хони, малда набшаһата тэжээл бэлэдхэхээр хараална. Тиихэдэ зарим комсомолшууд сенажай, силосэй дарагдаха нүхэ сэбэрлэжэ заһабарилха, шэнээр малтаха байна.

Залуушуулай ажалай энэ үдэр бэлэдхэгдэһэн набшаһата тэжээл боодолоор хатаагдахаһаа гадна, харин «АВМ-04» түхэлэй агрегадаар гурил болгогдон татагдаха хараатай.

Аймаг доторнай комсомолшууд яһала олон. Колхоз, совхозуудай залуушуул түрэл ажахыдаа тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадалсаха юм. Харин промышленна предприятинуудай залуушуул шефскэ туһаламжа үзүүлхэ ёһотой колхозуудтаа ошожо ажаллаха байна. Жэшээлбэл, Хяагтын нэхэлгэ-ээрэлгын фабрикын 214 хүбүүд, басагад «Дружба» колхоздо набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ зорилготой.

Иигээд лэ үглөөнэй 8 сагһаа залуушуулаймнай ажалай эршэтэ үдэр эхилжэ, ниитымнай адууһа малда шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэ захалба гээшэ.

Л. ПОПОВА,
ВЛКСМ-эй Хяагтын райкомой секретарь.

ТҮНХЭН

Ажалай энэ һайндэртэ колхоз, совхозуудай предприяти, эмхи зургаануудай 2,500 комсомолшууд гол түлэб үбһэ тэжээл, набша намаа бэлэдхэхэ зорилготой юм. Комсомол-залуушуулай субботнигто хабаадалсагшад үглөөнэй 8 сагһаа эхилжэ, дошо болдогтой, һөөг бургааһатай сабшалан гар хажууреаар сабшахаар хараална. Тиихэдэ нүгөө зариманиинь шугы гаража, набшаһа намаа отолжо, боодол болгон уяад, хонишодой үбэлжөөнэйнь байрада зөөжэ асарха байна. Бүхыдөө энэ үдэр морин, тракторна косилкын ябаха аргагүй, дошо болдогтой, намаг налхи, һөөг бургааһата газарай 400 гаран гектар сабшалан гараар сабшагдахаар багсаагдана. Тэрэшэлэн Туранай, Саянай, совхозуудта, «Сибиряк» колхоздо набша намаагай гурил горитойхоноор татагдаха юм.

Ф. ИРИНЦЕЕВ,
ВЛКСМ-эй Түнхэнэй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

ХЭЖЭНГЭ

Комсомол-залуушуулай республика дотор соносхогдоһон субботнигто аймагаймнай залуушуул горитойхон бэлэдхэл хээ. Бүхы 2179 комсомолшууд энэ үдэр ажахынуудта таран ошожо, ногооной гурил гаргалгада, үбһэ сабшалгада хабаадалсаха, набшаһата тэжээл бэлэдхэхээр хараална. Совхозуудай залуушуулһаа гадна. Хүртэйн леспромхозой комсомолшууд хүршэ Загаһатын совхоздо ерэжэ набша намаа отолхо, боодол болгон уяад отара, гүүртэнүүдэй дал соо асаржа хатааха юм.

Энэ ажалай һайндэртэ Хэжэнгын, «50 лет Октября» совхозуудта барилга хэжэ байһан Улаан-Үдын индустриальна педагогическа техникумэй, Зүүн-Сибириин технологическа институдай студентнэрэй отрядууд тэрэл ажахыдаа тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадалсаха байна.

А. ОШИРОВА,
ВЛКСМ-эй Хэжэнгын райкомой секретарь.

СЭЛЭНГЭ

Үглөөнэй 8 сагһаа аймагаймнай предприяти, эмхи зургаанудай, колхоз, совхозуудай 1500 комсомолшууд ой, шугыда гаража, ниитынгээ адууһа малда шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ хараатай юм. Жэшээлбэл, Гусиноозерскын шахтоуправлениин залуушуул, Карл Марксын, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозуудта ошожо, сабшалан болон һайжаруулагдаһан бэлшээринүүдые хорёолхо, набша намаа отолжо боодол болгоод, хонидой отарануудта зөөхэ байна. Тиихэдэ бүхэсоюзна комсомол-залуушуулай барилга болохо ГРЭС-эй барилгашад, оёдолой фабрикын залуушуул Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ зорилготой.

Иигэжэ энэ соносхогдоһон субботнигой үдэр аймагай ажахынуудта ниитын хони, малай шэмэтэ тэжээл горитойхоноор бэлэдхэгдэхээр хараалагдана.

В. ФЕДОТОВ,
ВЛКСМ-эй Сэлэнгын райкомой буридхэлгын секторые даагша.

ТҮРҮҮШЫН ГЕКТАРНУУД

Хабарһаа нааша хура бороогүй, ган гасуур байбашье һаань, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой уһалагдадаг сабшалан яһала һайнаар ургаһан байна. Тиин ногооной эдеэшэхэтэй адли тус колхозой механизаторнууд аймаг дотороо эгээн түрүүлэн үбһэ хуряалгаяа эхилээ. Эндэ В. Л. Жамсарановай хүтэлбэрилдэг оньһоржоруулагдамал звеногой механизатор Иван Истомин «ДТ-20» трактораараа түрүүшын үдэр 5 гектар шахуу сабшалангай ногоо сабшаһан байна.

Мүнөө колхозой сабшалан дээрэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри түлэг дундаа.

З. ВЕСНИНА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): тракторист И. В. Истомин звеное даагша В. Л. Жамсаранов хоёр түрүүшын туршалгын үедэ.

Автораи фото.

РЕПОРТАЖ

АРБАН ҮДЭРТЭ ҮРГЭЛЖЭЛҺЭН ГАБШАГАЙ АЖАЛАЙ ДҮН

☆ Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхоз «зөөлэн алтала» суглуулжа дүүргэбэ. Бүхыдөө 46 отарын хонид хүдэлмэриин 10 үдэртэ хайшалагдаа. ☆ Хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,2 килограмм нооһон абтаа. ☆ Хайшалалгада үдэр бүри 300-гаад хүн хабаадана. ☆ Эдэ үдэрнүүдтэ эндэхид хурьгадаа хайшалжа эхилбэ. Бүхыдөө 8 000 хурьган нэхы дэгэлһээ һалаха юм.

Энэ колхоз хонин ажал шэглэлтэй томохон ажахы юм. 46 отарадань 43 000 толгой хони хурьгад харууһалагдана. Жэлдээ оруулдаг 2 миллионһоо дээшэ түхэриг олзо доходойнь хахадһаа ехэнхи хубинь хонин ажалда хүртэдэг. Тиимэһээ колхозой правлени, партком, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон хонишод энэ һалбариһаа ашаг шэмэ абалгые улам дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулдаг.

Артелиин түб—Хушуун-Үзүүрһэз зүүн урагшаа арбаад километр ябаадхихада, Номоог-Толгойн полевой станда хүрэхэш. Үйлэдбэриин болон культурна ажаһуудалай барилгануудаар хүсэд хангагдаһан энэ станда ажалай эршэ жэлэй дүрбэн сагта замхадаггүй. Хабар-намартаа механизаторнууд, үбэлдөө хүрэнгын ороoһо сэбэрлэгшэд, зундаа хонишод станай ёһотойл эзэд болодог.

Эндэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, ажал хүдэлмэри түлэг ябажа байба. Машинкануудай таршаганаан, хонидой маараалдаан, тошылонуудай хиинганаан, прессһээ бэлэн болоод гараһан нооһо складта зөөжэ байһан тракторай хүнхинөөн—эдэ бүгэдэ хамтархадаа, эршэтэ ажалай соло дуудаһан ямар нэгэн хүгжэм шэнгеэр дуулдана. Хүн зон эндэ олон. Теэд яараһан, тэбдэһэн, урагша хойшоо миин гүйһэн нэгэшье хүн харагданагүй. Хүн бүхэн өөр өөрынгөө уялгада даданхай. Түргэнөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр, шанартайгаар ажалланад.

Пунктнь хоёр секци боложо таһалагданхай. Дундань лаборатори, 3 пресс, 4 шэгнүүр болон бусад түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой. Мүн эндэ хүдэлмэриин түсэб, хэнэй отарын хэдыдэ хайшалагдаха тухай график, мүрысөөнэй, урмашуулгын, ажалай түлөөһэнэй дүримүүд, хони түргөөр, һайн шанартайгаар хайшалха тухай заабари гэхэ мэтэ харуулан ойлгуулламжын материалнууд үлгөөтэй. Хайшалагшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүн үдэр бүри гаргагдажа, эли газарта үлгэгдэнэ. Тиихэдээ хэнэй хэды хони үдэр соогоо хайшалжа, хэды шэнээн ноoһо абаһые, хэды түхэриг олоһые тэндэ харанабди. Мүрысөөндэ түрүүлжэ гарагшадые урмашуулгын иимэ шангууд байгуулагданхай гэбэл: 900-һаа үсөөн бэшэ хони хайшалһан хүндэ 300 түхэригэй нэгэдэхи 10 шан, 800-һаа үсөөн бэшые хайшалһан хайшашанда 200 түхэригэй 10 шан, 700-һаа үсөөн бэшые хайшалагшадта 100 түхэригэй 10 шан, 300-һаа үсөөн бэшые хайшалагшадта 50 түхэригэй 10 шан (энэнь һурагшадта хамаатай) байгуулагданхай. Суббото, амаралтын үдэрнүүдтэ салин хүлһэниинь хоёр дахин ехээр түлэгдэнэ. Хонидоо һайнаар, арһыень зулгалангүй, ноoһыень хоёр дахин хайшалангүй абагшадта шангууд барюулагдаха зэргэтэй. Ехэ хүнүүдтэ орходоо һурагшадай үдэр бүриин даабари 20 процентээр доогуур тогтоогдобошье, түлбэринь адли. Һурагша бүхэн үдэртөө 40 килограмм, ехэ хүн—60 килограмм ноoһо хайшалха түсэбтэй. Энээнээ дүүргэбэл, 4 түхэриг 20 мүнгэ түлбэри абана.

— Ехэ хонидоо хайшалжа дүүргэбэбди. Хүдэлмэриин 10 үдэртэ 30.000 тухай хонин хайшалагдаа. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ хонин бүриһөө 2,9 килограмм ноoһо абаһан һаа, мүнөө дунда зэргээр 3,2 килограммда хүрөө. Улаан-Үдын ПОШ фабрикада 939 центнер «зөөлэн алта» тушаагаад байнабди. Складтамнай үшөөшье ноoһон бии. Нигээд лэ хурьгадайнгаа ноoһо хайшалжа захалхамнай. Бүхыдөө 8.000 хурьгад хайшалагдаха зэргэтэй. Гүрэндэ 1172 центнер ноoһо худалдаха түсэб-захилаа заатагүй бэелүүлхэ байхабди. Галсанов Баир, Цыбикмитов Ешин хоёрой һүүлшын отаранууд хайшалагдажа байна. Үдэшэ болотор дууһахабди. Мүрысөөнэй дүн хүсэд гаргагдаадүй. Хэнэй эрхимлэжэ гараһаниинь үглөөдэр мэдээжэ болохо. Юрэдөө, отделенинүүд соо һоо калиновкынхид түрүүлжэ ябана. Тус отделениһээ Агафья Потаповна Фёдорова бусадһаа олые хайшаланхай. Тэрэ 300 түхэригэй сэнтэй бэлэгтэ заатагүй хүртэхэ ёһотой. Пунктдахи ажалай эмхидхэл тухай пунктые даагша Алексей Будаевич тодоор хөөрэжэ үгэхэ байха,—гээд колхозой түрүүлэгшэ Ц. С. Семенов хэлэбэ.

Пунктынгаа ажал хүдэлмэритэй А. Б. Эрдынеев бидэнние танилсуулба. Үдэр бүри 105 машинка хүдэлгэгдэжэ, 4 отарын 3000 гаран хонид хайшалагдана. Хайшалалгада ажахын табан отделенинүүдһээ 300 гаран хүн ажаллана. Гансахан Калиновкаһаа үдэр бүри 70 хүн ерэдэг. Ажал үглөөнэй 8-һаа эхилээд, үдэшын 6 часта дүүрэдэг. Хайшалагшадһаа гадна, пунктда хайша заһагшадаар дүршэл ехэтэй 20 механизатор, хайшалагдаһан ноoһоной шанар классаарнь илган шалгадаг дүрбэн столдо 8 классировщик, лабораторидо 3 хүн, дүрбэн шэгнүүршэд, прессһээ складта ноoһо трактораар зөөлгэдэ 6 хүн, хамтын эдеэ хоол шанагшадаар 11 хүн ажаллана.

Тобшохоноор хэлэхэдэ, шухала энэ кампаниия саг соонь һайн шанартайгаар үнгэргэхын тулада правлениин хүдэлмэрилэгшэдһөө эхилээд, һургуулиин һурагшад, нютагай интеллигенци, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, тракторно-таряан ажалай бригадирнууд, отделенинүүдые эрхилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, механизаторнууд, хонишод, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд бултадаа эдэбхитэйгээр хабаадана. Зариман гэр бүлөөрөө ажаллана.

— Үхибүүд үдэртөө 40 килограмм ноoһо хайшалха даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ Сультим 15-тай боложо ябана. Үдэртөө 78—80 килограмм ноoһо хайшална,—гэжэ Харгааһатын отделенние эрхилэгшэ Д. Ц. Цыдыпов хөөрэнэ.—Манай отделенидэ 18 хайша тодхогдонхой. Үдэртөө 410—420 хонидой нэхы дэгэл хууланабди. Хайшашад соoһоо Ж. Дашадоржиев, Б. Дэнзынов, эгэшэ дүүнэр Света, Галя Бальжинимаевтан илангаяа һайнаар ажаллана.

5-дахи отделениие эрхилэгшэ И. М. Генинов өөһэдынгөө хайшалагшадай ажалтай бидэнние танилсуулба. Үдэртөө 450—500 хонидой ноoһон хайшалагдана. Зариман гэр бүлөөрөө хүдэлнэ. Жэшээнь, Валерий Цыренбимбаев Валентина нүхэртэеэ түрүүшын үдэрһөө хойшо эндэ ажаллахадаа даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ. Гэр бүлөөрөө ахалагша хонишон Даша Сангаевай бригада үнихэнэй ажалладаг юм. Энэ жэлдэ зууниаа зуун хурьга түлжүүлээ. Өөһэдынгөө 700 толгой хонидые үни хада хайшалаа. Хонин бүриһөө 3,7 килограмм ноoһо абаа. Ошожо харагты, уулзагты гээд Иван Мункуевич дурадхаба. Үбгэ һамган хоёр зэргэлээд лэ ажаллажа байба. Хүдэлжэ байхыень харахада урматай даа. Ярана, тэбдэнэшьегүй.

— Хоюулан хоёрдохи жэлээ эндэ хүдэлжэ байнабди. Хүн бүхэн үдэртөө 60 килограмм ноoһо хайшалха даабаритай юм. Бидэ хоюулан 4 центнертэ хүргэжэ, 20 гаран түхэриг олонобди. Тус бүридөө үдэр соогоо 45—50 хонидые хайшалнабди. Мүнөө жэлдэ хонид тарган ондо орожо, ноoһониинь түргэн хөөрөө, яһала ехээр абтана,—гэжэ В. Ц. Цыренбимбаев хөөрэнэ.

Галтайн отделениинхидэй ажалтай танилсахадамнай, эндэ Е. Н. Чимитова бултан соoһоо эрхимлэжэ ябаба. Үдэртөө хэды хонидой нэхы дэгэл абанабта гээд нэгэ һамбаандань асуубабди. «70—80 бологшо. Байраар байжа хүдэлөө һаа, зуунда хүргэхэ һэм. Тиихэ аргагүйб. Гэртэмни үхибүүд. Хонин хайшалалганда жэл бүри хабаадагшаб. Нёдондо 900-гаадта хүргөө һэм. Мүнөө жэлдэ 700 гаран болохонь»,—гэжэ тэрэ харюусаба.

Елена Нимаевна багша хүн, Зунайнгаа амаралтын үедэ түрэл колхоздоо ходо туһалдаг заншалтай. Бүри 12-тойһоо эхилжэ, машинаар хони хайшалжа һураһан. Манай ябаһан үдэр үдын хоол баритар 60 хони хайшалаад байгаа һэн. Үдэшэ болотор үшөө 40 хонидой нэхы дэгэл тайлаха һанаатайб гэжэ хөөрөө бэлэй.

Хайшалагша бүхэнэй үдэр бүри хэһэн хүдэлмэриин дүн согсолжо харуулһан самбарта ингэжэ уншанабди: «Е. Н. Чимитова хүдэлмэриин юһэн үдэрэй туршада 514 хони хайшалжа, 1578 килограмм ноoһо абаа».

Ажахын хонишод аймаг соогоо түрүүлэн «зөөлэн алтаа» суглуулжа дүүргэбэ. Энэнь СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бариһан бэлэг боложо үгэнэ.

Б. ЖАМБАЛОВ.

Совет журналистнуудай делегацитай Пак Сен Чер уулзаба

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). ТАСС-ай Генеральна директорэй орлогшо Г. М. Ошеверов түрүүтэй совет журналистнуудай делегацитай, Корейн Ажалай партиин ЦК-гай Политическэ комитедэй гэшүүн, КНДР-эй министрнүүдэй кабинедэй түрүүлэгшын хоёрдохи орлогшо Пак Сен Чер уулзаба. КНДР-эй социалис байгуулалта тухай, совет арадай эдэбхитэй туһалалгатайгаар энэ байгуулалтын эхилһэн, КНДР-эй ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани харилсаан тухай Пак Сен Чер хөөрөө. КНДР-тэ Советскэ Союзай үзүүлһэн ба үзүүлһээршье байһан туһаламжа тухай Корейн арад баясхалантайгаар һанажа ябадаг гээд Пак Сен Чер хэлээ. Совет арадтай саашадаашье һайн ба хани харилсаагай байхабди гэжэ Корейн арад этигэнэ гээд Пак Сен Чер мэдүүлһэн байна.

Корейе амгалан ёһоор нэгэдүүлхэ талаар Урда ба Хойто талануудай хамтаараа хэһэн мэдүүлгэ тушаа хэлэхэдээ, саашадаа олон хэрэг бүтээгдэхэ зэргэтэй гээд Пак Сен Чер тэмдэглээ. Газаа талаһаа хамааралсалгагүйгөөр Корейн асуудал амгалан ёһоор гуримшуулхаар бидэнэр хүсэд шиидэнги байнабди. Зүбшэгдэжэ хамтын мэдүүлгэ соо бэшэгдэһэн пунктнуудые дүүргэлтэ болгохые бидэнэр оролдохобди гээд Пак Сен Чер үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

ХАНИ ЁҺООР АЙЛШАЛЖА ЕРЭБЭ

Египедэй Арабуудай Республикын Премьер-Министр Азиз Сидки июлиин 13-да хани ёһоор Москва айлшалжа ерэбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский, СССР-эй министрнүүд А. А. Громыко, А. А. Гречко, Б. П. Бугаев, Гадаадын экономическа холбоо байгуулха талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо И. В. Архипов, бусад тусхай тушаалта хүнүүд Египедэй Арабуудай Республикын ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар гоёогдоһон Внуковска аэродром дээрэ АРЕ-гэй правительствын толгойлогшые угтаа.

Ниидэлгын талмай дээрэ Москвагай гарнизоной сэрэгүүдэй хүндэлэлэй харуул табигдаһан байгаа. АРЕ-гэй Премьер-Министртэ хүндэлэлэй харуулай начальник рапорт үгөө. Хани барисаата хоёр ороной гүрэнэй гимннүүд гүйсэдхэгдөө.

Азиз Сидки, А. Н. Косыгин совет сэрэгшэдэй зэргын урдуур ябажа гараа.

(ТАСС).

Мохамед Али Самантар Одессэ ошобо

Сомалиин Верховно Революционно Соведэй вице-президент, ороноо хамгаалгын хэрэгүүдээр гүрэнэй секретарь, Национальна армиин командалагша бригадна генерал Мохамед Али Самантар Одессэ орохоёо июлиин 13-да Москваһаа мордоо.

(ТАСС).

Парламентаринуудай конференци дүүрэз

БЕРЛИН. (ТАСС). Городто, мүн Росток округто Балтиин далайн недели боложо байнхай. Тэрэнэй гол шухала хэмжээ ябуулгануудай нэгэн парламентаринуудай конференци эндэ дүүрэз. Найман оронһоо ГДР-тэ ерэһэн 38 политическэ партинууд ба парламентска фракцинуудай түлөөлэгшэд—90 гаран парламентаринууд конференцидэ хабаадаа.

Европодо бата бэхи эб найрамдал хангахые, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха ябадал туйлахые тэдэнэй хүсэн эрмэлзэдэг байһые конференцидэ хабаадагшадай хэлэһэн үгэнүүд харуулна.

Эб найрамдал, аюулгүй байдал ба харилсаа холбоон тухай Европын гүрэнүүдэй парламентнууд болон правительствануудта хандалга, Балтиин далайе хамгаалха тухай Балтика шадарай гүрэнүүдэй правительстванууд болон парламентнуудта хандалга конференци дээрэ баталан абтаа.

У АА ЕХЭ СААД: ЗАЛУУШУУЛ ТАРИХАНЬ

Молдавида таригдажа байһан орон доторхи угаа ехэ саад комсомолой бүхэсоюзна ударна барилга гэжэ соносхогдоо.

Колхоз хоорондын энэ томо саад тарилгые Слободзейскэ районой 1.500 эдир залуу хүбүүд, басагад В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн гүйсэхын урдахануур эхилһэн байгаа. Ойрын жэлнүүдтэ саадай талмай 6.000 гектар болохо юм. Саад Тирасполь-Одессэ гэһэн автомагистралиие зубшаад, гушан километр хүрэтэр нэмжыхэ, жэл бүри 200—250 мянган тонно үрэ жэмэс үгэхэ. Үрэ жэмэсүүдые ороной промышленна центнернүүдтэ эльгээхын тулада 200 рефрижераторнуудһаа бүридэһэн автоколонно байгуулхаг эжэ шиидхэгдээ.

Уһалууриин һубаг ханаабуудые малтаха, 500 километртэ газар доогуур трубопровод табиха. Холодильнигууд-фруктохранилищинуудые, хайрсаглалга-илгалгын фабрикые, шүүһэнэй цех, тепличнэ комбинат ба бусадые бариха хүдэлмэриие комсомол шефтээ абаа гээд Молдавиин ЛКСМ-эй ЦК мэдээсэнэ.

(ТАСС-ай корр.).

Кишинев.

КПСС-эй РАЙКОМУУДАЙ ПЛЕНУМУУДҺЭЭ

ЗЭДЭ

Партиин Зэдын райкомой пленум дээрэ «Партийна документнүүдые һэлгэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай майн (1972 оной) Пленумэй тогтоол зүбшэн хэлсэгдэбэ. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. Р. Потепалов элидхэл хээ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаһан нүхэд Б. Ж. Тарбаев — «Октябрьский» совхозой парткомой секретарь, В. П. Ломухин — Торниин совхозой директор, Г. М. Мункуев — «Мир» колхозой парткомой секретарь, В. П. Каленов — XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын бригадир, И. С. Красавин — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой отделениин партийна эхин организациин секретарь, О. Д. Хандуева — Дэрэстэйн дунда һургуулиин парторганизациин секретарь, Ц-Д. Д. Доржиев — «Коммунизм» колхозой парткомой секретарь, А. С. Аржанович — Оёорой совхозой парткомой секретарь гэгшэд КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй тогтоолые бүримүһэн һайшаажа, партийна документнүүдые һэлгэлгэ политическэ тон ехэ удха шанартай хэрэг болоно. Энээндэ партийна организацинууд ехэ анхаралтайгаар бэлдэхэ ёһотой гэжэ мэдүүлбэ.

Партийна организацинуудай хүдэлмэри һайжаруулха, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ, партийна документнүүдые һэлгэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэмжээнүүдые КПСС-эй райкомой пленум хараалба.

БЭШҮҮР

«Партийна документнүүдые һэлгэхэ тухай «КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй тогтоолтой дашарамдуулан, аймагай партийна организациин зорилгонууд тухай асуудал КПСС-эй райкомой ээлжээтэ пленум дээрэ табигдажа, тус асуудалаар партиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. В. Пластинин элидхэбэ.

Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой директор Ф. Е. Ефимов, Хёлгын совхозой парткомой секретарь В. И. Сукнев, «Бурятцелинстрой» трестын № 4 СМУ-гай барилгын бригадын бригадир И. Ф. Багайченко, «Победа» колхозой парткомой секретарь Г. П. Смолин, Бэшүүрэй совхозой директор Б. Б. Юмсунов гэгшэд элидхэл тушаа үгэ хэлэжэ, партийна документнүүдые һэлгэлгын гол зорилгонь коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл хүгжөөхэ, партийна журам бэхижүүлхэ, ажахын алишье участогта партийна нүлөө дээшэлүүлхэ хэрэг болоно гэжэ тэмдэглэбэ.

Партиин райкомой пленумдэ КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, партиин обкомой эмхидхэлэй — партийна хүдэлмэриин таһагые даагша нүхэр А. Б. Барданов хабаадалсажа, үгэ хэлээ.

Зүбшэн хэлсэһэн асуудалаараа КПСС-эй райкомой пленум дэлгэрэнгы тогтоол абаба.

АХА

Партийна документнүүдые һэлгэлгэтэй дашарамдуулан, аймагай партийна организациин зорилгонууд тухай асуудал КПСС-эй райкомой пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тус асуудалаар партиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр П. Д. Марзаев элидхэл хэһэн байна.

Аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин бухгалтер, КПСС-эй райкомой шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ С. С. Галсанов, «Коммунизм» колхозой партийна организациин секретарь Ж. Д. Замбялов, «Улаан Аха» колхозой парткомой секретарь Б-Н. С. Патархеев болон бусад элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсажа, партийна документнүүдые һэлгэлгэ хадаа партиин зэргэнүүдые бэхижүүлхэ, партийна организацинуудай ажал бүри эдэбхижүүлхэ байна гэжэ онсолон тэмдэглэбэ.

КПСС-эй райкомой баталан абаһан тогтоол соо партийна документнүүдые һэлгэлгэ эмхидхэлэй — политическэ угаа ехэ удха шанартай хэрэг болоно. Энээниие эмхитэйгээр, үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ гээшэ партийна организацинуудай шухала зорилго мүн гэжэ онсолон тэмдэглэнэ.

Манай корр.

ҮНДЭҺЭ ҺУУРИМНАЙ НЭГЭН, ХОЛБОО БАРИСААМНАЙ БЭХИ

Буряадай автономито республика агууехэ Эхэ оронойнгоо экономическа ажабайдалда өөрынгөө һуури олонхой, экономическа ондоо районуудтай үйлэдбэриин бата бэхи холбоо барисаатай. Электродвигательнүүд, автокранууд, оньһон приборнууд, модон, модоной зүйлнүүд, сонхын шэл, цемент, ашагта малтамалнууд, нарин сэмбэ бүд, угаагдаһан нооһон, мүн республикын предприятинуудта бүтээн гаргагдадаг ондоо зарим продукци ондоо тээшэ эльгээгдэнэ.

Өөрынгөө экономико хүгжөөхын, предприятинуудаа зэбсэгжүүлхын тула машина, техникэ республикадамнай, бусад область, хизаарнуудһаа абтадаг. Хэрэгтэй болодог элдэб материал, хэрэгсэлнүүдые, ондоо предприятинууд республикадамнай эльгээнэ.

Республикымнай экономическа холбоон оло янзын юм. Манай редакци газетынгээ хуудаһануудта «үндэһэ һууримнай нэгэн, холбоо барисаамнай бэхи» гэһэн СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан шэнэ гаршаг бии болгожо, предприятинуудайнгаа үйлэдбэриин харилсаа холбоонууд, аха дүү совет арадуудай бата бэхи харилсаанууд, бэе бэедээ хүргэлсэдэг туһаламжа тухай хөөрэжэ эхилбэ.

Манай арадай ажахын шухала һалбари болохо ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин экономическа холбоо барисаан тухай доро хэлэгдэнэ.

МАНАЙ ЖАМА ЁҺО, ЭРХЭ, УЯЛГА

Республикымнай арадай ажахын шухала һалбари болохо ой модоной промышленность улам хүгжэжэ, шэнэ техникээр, зэр зэмсэгээр хангагдажа байна. Модо бэлэдхэдэг леспромхозуудые, модо болбосоруулдаг комбинат, баазануудта ашаглагдадаг механизм, машинануудай тоо дурдажа барахаар бэшэ олон. Байгал шадархи манай республикын ой модоной промышленностиие элдэб материал, түхеэрэлгээр хангажа байһан ороной бусад хизаар, областьнуудай заводууд бүришье олон.

«Забайкаллес» комбинадай предприятинууд жэл соо 4 миллион кубометр модо отолон унагаана, 760 мянган кубометр хюрөөдэмэл материал бэлдэнэ, 3 миллион шпала хюрөөдэнэ, хайрсагуудые хэхэ хэдэн арбаад мянган кубометр модо бэлдэнэ, нэгэ түхэлтэй модон гэрнүүдые, тэдэнэй детальнуудые бүтээнэ. Тиихэтэй хамта хэдэн миллион түхэригэй элдэб мебель хэжэ, худалдаа наймаанай организацинуудта тушаана. Эдэ бүгэдэн хүнэй улаан гараар бүтээгдэдэггүйнь, харин предприяти бүхэндэ элдэб янзын олон машина, техникын хэрэглэгдэдэг байһаниинь мэдээжэ ха юм.

Ой модоноймнай промышленность Эхэ ороной экономикын нэгэ таһаршагүй хуби болоно. Тэрэ олон область, хизаарнуудтай экономическа нягта гэгшын холбоо барисаатай. Энэ холбоо барисаань улам хүгжэжэ, бэхижэжэ байна.

Иигэжэ хэлээшые баримталхын тула зарим тоо, баримта дурдая. Манай промышленностиин үйлэдбэри модо отолон агааха ажалһаа эхи заха абадаг. Модо отолхын тула бензо-хюрөө хэрэгтэй. Пензын машина бүтээгшэд бензо-хюрөө хэжэ, модошодые хангана. Өөрынгөө энэ продукци улам нарижуулан һайжаруулжа, ашаглахада таарууу зохид болгожо байдаг. Модо отолходо «Дружба» хюрөөһөө һайн ондоо зэмсэг хэрэггүй гэжэ бүри һаяхан һанагша һэмди. Тэрэ уласхоорондын Лейпцигскэ выставкын алтан медальда хүртэһэншье байгаа.

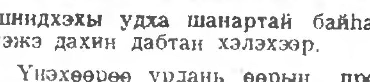
Теэд үсэгэлдэр манай эрилтэ хангажа байһан юумэн мүнөөдэр таарахагүй шэнги болоодхино. Ажабайдалнай улам хубилжа, эрдэмнай шэнэ эрилтэ табина ха юм. Модошод ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ шэнэ механизм бүтээхые һанамжалаа һэн. Тиихэдэнь Дзержинскиин нэрэмжэтэ завод шэнэ түхэлэй бензо-хюрөө зохёон бүтээжэ, тэрэнээ «Урал» гэжэ нэрлэһэн байна. Энэ хюрөөгэй бүтээсэнь, хүсэ шадалынь һураггүй ехэ, ашаглахада бүри тааруу зохид, найдамтай юм. Мастерска участогуудтамнай хэдэн зуугаад «Урал» хюрөө абтажа, ашаглагдажа эхилээ. Тус заводто модошодой ажал хүнгэдхэхэ, бүтээсыень дээшэлүүлхэ ондоошье зэр зэмсэг, жэшээлхэдэ, гидроклин, модые гэшүүһэ намааһаа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэ бүтээгдэдэг.

Отологдоһон модон таллуулагдажа, доодо складуудта шэрэгдэнэ. Хүсэ ехэтэй трактор, модо шэрэдэг автомашинанууд модошодой мэдэлдэ үгтэнхэй гээшэ. Алтайн тракторна заводой бүтээдэг мэдээжэ болоһон модо таллуулдаг «ТДТ-75» трактор модошодто һайн алба хэнэ. Харин эдэ тракторнууд «ТТ-4» гэһэн бүри хүсэ ехэтэй тракторнуудаар һүүлэй үедэ һэлгэгдэжэ захалаа. Рубцовско трактор бүтээлгын заводой шэнэ техникэ манай Баргажанай леспромхоздо үйлэдбэриин туршалга гараад, һайн сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна. Байгша оной намарһаа шэнэ техникэ леспромхозуудта олоор абтажа эхилхэнь.

Модые ута зандань ашаха ажал ехэ хүшэр юм. Эндэ элдэб кранууд, тусхай түхеэрэлгэ хэрэглэгдэнэ. Красноярска машина бүтээгшэд модошодой хүшэр ажалые оньһожоруулха гэжэ анхаран, мүнөө үеын эрилтэдэ таарама шэнэ механизм — араатай погрузчик бүтээдэг болоо. Ута зандаа томо багсаар шэрэгдэдэг бүхы модон энэ механизмын хүсөөр автомашинануудта. түмэр замай составуудта ашагдана. Белоруссиин ССР-эй Минскэ заводой, Украиныш Кременчукска заводой хэдэг модо шэрэдэг автомашинанууд леспромхозуудтамнай хэрэглэгдэһээр үнинэй.

Үргэлжэдөө оньһожоруулагдаһан доодо складууд хэдэн жэлэй саада тээ республика доторнай байгуулагдажа эхилээ. Ондоо тээхи машина, түхеэрэлгэ бүтээгшэдэй хүргэһэн туһаламжа эндэ яһала ехэ. Ута зандань томо багсаар шэрэгдэхэ, 30 кубометр модо нэгэ дорю үргэхэ шадалтай козловой кранууд доодо складуудта тодхогдонхой. Калининградска машина бүтээлгын заводой эдэ кранууд, мүн Свердловск хотын хүдэлмэришэдэй хэһэн автомат шахуу лининүүд модошодой ажал бүрин оньһожоруулха арга хангаа.

Модо бэлэдхэлэй, болбосоруулгын бүхы предприятинуудта оронойнмай заводуудта бүтээгдэдэг техникэ, элдэб түхеэрэлгэ хэрэглэгдэжэ, модошодой ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, оньһожоруулха хэрэгтэ аша туһатайгаар ашаглагдана. 20 гаран жэлэй саада тээ модон ганса үбэлэй үедэ бэлэдхэгдэдэг саг зуурын ажал байгаа һэн. Колхозуудай мори унаагаар, мүн модо бэлэдхэлгэдэ эльгээгдэдэг хүдэлмэришэдэй хүсөөр энэ ажал бүтээгдэгшэ бэлэй. Харин мүнөө леспромхозууд һүүлэй үеын шэнэ, бүтээсэ ехэтэй техникээр хангагдаһан, оньһожоруулагдаһан үйлэдбэритэй, саг үргэлжын ажалтай предприятинууд болоо. Энээндэ орон доторхи экономическа холбоо барисаан, хамтын мэдэлдэ үгтэһэн социалис зөөри — үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүд аргагүй ехээр нүлөөлһэн,

шиндхэхы удха шанартай байһан гэжэ дахин дабтан хэлэхээр.

Үнэхөөрөө урдань өөрын промышленностьгүй манай республика СССР-эй аха дүү республика, хизаар, областьнуудай нэгэ тэгшэ эрхэтэн, оронойнмай хүгжэнгы экономикын нэгэ һалбари болоһон байна. Ой модоноймнай промышленностиин предприятинууд Одессын, Москвагай, Орёлой, Челябинскын металлургнуудтай экономическа холбоо барисаатай. Алас Дурна зүгэй Уссурийск, Приморско хизаар, Хабаровск хото үшөө хэдэн хото, область, хизаарнуудтай холбоотойбди. Тэдэнэй дизельнэ электростанци, шпала хюрөөдэхэ station — станогууд, ондоошье түхеэрэлгэ республикымнай леспромхоз, предприятинуудта хэрэглэгдэнэ.

Ондоо тээһээ абтаһан техникэ, түхеэрэлгэ ашаглажа, продукци бүтээн гаргажа байһан модошоднай ороной экономико хүгжөөхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубита оруулна. Республикымнай байгаалиин баялиг болохо модон оронойнмай арадай ажахыда шухала хэрэгтэй гээшэ. Шэнэ барилганууд, шулуу нүүрһэ малтан абадаг шахтанууд, түмэр зам, автомашина болон вагон бүтээлгын заводууд. Манай эндэхи модо, хюрөөдэмэл материал, шпала, модоной ондоошье зүйлнүүдые абадаг предприятинууд олон юм.

Байгал шадархи нарһан һайн шанартай кардонно целлюлозо хэхэдэ мүнөө ехээр хэрэглэгдэдэг болоо. Байгалай целлюлозно завод ехэнхидээ манай модоор хангагдана. Яхадай алмазнигууд, Тюмениин, Томско нефтянигууд, Казахстанай, Шэтын областьнуудай олон малшад, таряашад манай эндэ бэлдэгдэһэн стандартна гэрнүүд соо түбхинэн ажаһууна. Кузбассай, Карагандагай, Киргизэй болон Соколовско-Сарбайска шахта, руднигуудта хэдэн зуугаад кубометрэй руднична тулгууринууд жэл бүхэндэ эльгээгдэдэг. Хюрөөдэмэл материалнууднай Сочиин, Грузиин курорт, санатори барилгада хэрэглэгдэнэ.

Казахстанай, Узбекистанай, Киргизэй мебель хэдэг бүхы фабриканууд хюрөөдэмэл материал, модоной ондоошье зүйлнүүдые манай республикаһаа абажа байдаг. Холын Буряад нютагта бэлдэгдэһэн материал Тольятти городой, Алтайн автомашина, вагон бүтээлгын заводуудта хэрэглэгдэнэ, Молдавиин, Дунда Азиин жэмэс ургуулагшадта эльгээгдэнэ. Леспромхоз, модо болбосоруулгын предприятинуудай хюрөөдэһэн материал, шпала Закавказиин, Поволжско, Донецкэ, Хойто-Сибириин болон бусад түмэр харгынуудай барилгада ехээр хэрэглэгдэдэг гээшэ.

Эхэ оромнай социализм байгуулжа эхилһэн залуу гүрэнүүдтэ сэгнэшэгүй ехэ туһаламжа хүргэдэг, ондоо гүрэнүүдтэй худалдаа наймаа хэдэг. Манайшье республика экономическа энэ харилсаа холбоондо хабаададаг юм. Монголой Арадай Республикын промышленностиин Дархан хотын шэнэ гэрнүүдтэ республикын модон, модоной зүйлнүүд хэрэглэгдээ. Хүгжэнгы капиталис гүрэнүүдэй нэгэн Япон манай эндэхи хюрөөдэмэл материал дуратайгаар худалдан абадаг.

Манай республика оронойнгоо бусад область, хизаарнуудай, арадай ажахын һалбаринуудтай экономическа бэхи һайн холбоо барисаатай. Энээнэй ашаар улам хүгжэжэ байна, ороной экономико хүгжөөхэ хэрэгтэ өөрынгөө туһа нэмэри оруулна. Энэ хадаа манай социалис байгуулалтын, тэгшэ эрхэтэй олон тоото республика, область, хизаарнуудай, бүхы оронойнмай жама ёһо, үндэһэ һуури мүн болоно.

В. СТУПИН,
«Забайкаллес» комбинадай начальнигай орлогшо.

ТАБАН ЖЭЛЭИ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ЕВГЕНИЯ ВЯТКИНА, ТАМАРА ЗУБОВА — түрүү барилгашад. Эдэ басагад «Востоксибэлектромонтаж» трестын Галуута-Нуурай ГРЭС-ые барижа байһан наймадахи монтажна участогта хүдэлдэг юм. СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоод, эрхим барилгашад дээгүүр уялганuудые абаба. Е. Вяткина, Т. Зубова гэгшэд хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, халаанайнгаа нормые 130 процентээр дүүргэдэг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: барилгашад Е. Вяткина, Т. Зубова.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

РОССИН ЭГЭШЭ ДҮҮ РЕСПУБЛИКАНУУД

КЫЗЫЛЭЙ ХҮНДЭТЭ ЭРХЭТЭН

КЫЗЫЛ. Автономито республикын ниислэлэй автотранспортна предприятиин жолоошон Хунажик Ондарта «Кызылэй хүндэтэ эрхэтэн» гэһэн нэрэ зэргэ хотын ажалшадай депутадуудай Соведэй сесси дээрэ олгогдоо. Тувын түрүүшын жолоошон, Ленинэй болон Октябриин Революциин орденуудта хүртэһэн, һонирхолтой хуби заяатай энэ хүн республикын дардам харгынуудаар гурба миллион шахуу километр за... гаталһан байна. Хамагһаа түрүүлэн иимэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Хунажик Ондар Тувын АССР-эй Верховно Соведэй депутадаар нэгэнтэ бэшэ һунгагдаһан, мүн СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ республикаяа түлөөлһэн байха юм.

Энэ нүхэрһөө жэшээ, һургаал абаһан хэдэн зуугаад ... бии. Тэдэнэрэй олонхинь арбаад мянган тонно ашаа зөөжэ, ... лэдбэриин түрүүшүүл болоһон, мүн баян дүй дүршэлөө ... луушуулда дамжуулдаг байна.

М. ХУНХАЕВ,
ТАСС-ай корр.

ЛЁТЧИГТО—КОЛХОЗНИГОЙ ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ

ЧЕБОКСАРА. Чувашай нэгэ лётчик хүндэтэ колхозник болобо. Чебоксарска районой «Прогресс» колхозой хамтын суглаан дээрэ пилот Алексей Федорович Федоровто иимэ нэрэ зэргэ олгогдоо. Олон жэлэй турша соо үндэр ургаса ... ряахадань таряашадта туһална: агаараар үтэгжүүлгэ тараад... гербицидүүдые таряалан дээрэ сасадаг юм. Тиигэһэнэй ашаар энэ колхоз жэлһээ жэлдэ таряалангай үндэр ург... абана.

«Прогресс» колхозойхид Федоровые «колхозой аэродромой начальник» гэжэ шоглон нэрлэдэг. Тэрэнэй дурадхалаар эн... ниидэлгэ-буулгын багахан талмай нээгдэнхэй. Хабартаа т... майн саһа арилгаха, дренаж хэхэ хүдэлмэри хүтэлбэрид... юм. «Прогресс» колхоз бусад ажахынуудһаа түрүүлэн по... нуудаа авиациин туһаламжаар элдүүрилжэ эхилдэг.

Гэхэтэй хамта Федоров ба тэрэнэй нүхэд гансал «Прогресстэ» һанаагаа табидаг бэшэ юм. Ниидэлгын 13 мянг... час, колхоз, совхозуудай таряалангай хахад миллион гектар ... республика соогуураа, мүн ондоо тээгүүршье ниидэһэн ... миллион километр лётчигой ажалай намтарта ороно. Чуваш... таряалангай газарай хахадынь шахуу жэгүүртэ таряаша... харууһан доро байдаг. «Прогресс» колхозой гэшүүдэй лётчи... олгоһон нэрэ хүндэнь туһалагша нүхэдөө—огторгойн эзэд... таряашадай үндэрөөр сэгнэдэгэй гэршэнь болоно бшуу.

А. СТУДЕНЕЦКИЙ,
ТАСС-ай корр.

Хада ууладахи амаралтын газарнуудта

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Хойто Осетиин хада ууланuудта амаралтын хаһа түлэг дундаа. Арбан жэлэйнь ойн һаяхан гүй... пэн «Кармадон» гэжэ санатори амархаяа ерэһэн хүнүүд... урин дулаанаар угтадаг. Дурсагдагша хугасаа соо эндэ ... мянган хүн амарһан, аргалуулһан байна.

Сэсэглэн байгаа Чижджиты-Хох (Осетин хэлэнһээ оршуу... бал, «Басаган хада») хадын хөрмойдохи үзэсхэлэнтэ һайхан хабшал соо Кармадоной курорт оршодог. Тэрэнэй халуу... аршаанууд элдэб үбшэнүүдые эдэгээдэгээрээ мэдээжэ юм. Х... то-гэдэһэнэй үбшэ, ревматизм аргалхада һайн 30 гаран микро... элемент эндэхи минеральна уһанай бүридэлдэ ородог.

Хойто Осетиин «Кармадон», мүн бусад курортнууд ул... үргэдэжэ, гоё һайхан боложо байдаг. «Таниск» гэжэ үнин... курортдо 250 һуури нэмээ. Далайн нюрууһаа 2 мянган ме... дээрэ, набшаһата ой соо оршодог «Цей» гэжэ курорт олон... мэдээжэ. Үндэр хадын аглагай сэбэр тунгалаг агаар эндэ... газарай эмнэхы шанарые бүришье ехэ болгоно.

Байгша оной амаралтын хаһа соо Хойто Осетиин ха... ууладахи амаралта, аргалалгын газарнуудта 20 мянга гара... ажалшад амарха юм.

Т. ЕФИМЦЕВ,
ТАСС-ай корр.

Татар тухай фильмүүд

КАЗАНЬ. «Түрэл оронойм аялганууд» гэжэ Казанай ... студиин үргэн экрантай, үнгэтэ фильм нэрлэгдэбэ. Тэрэ... һаяар ороной экранууд дээрэ гараха. Республикын эрхим а... тистнууд энэ фильмые табилсаа. Совет засагай жэлнүүд... хүгжэн һалбарһан татар арадай хүгжэмэй соёлой ехэ амжал... та туйлаһан тухайдань тус фильм хөөрэнэ.

Зохёолнуудые орган дээрэшье гүйсэдхэхэ арга боломжо т... тар композиторнуудта бии болоо. Чехословакида бүтээгдэһэн хүгжэмэй энэ орёо инструмент Казаньдахи консерваториин актова зал соо һаяхан табигдаба.

Үшөө нэгэ фильм—«Казаниин университет»—ороно... мнай үнинэй дээдэ һургуулинуудай нэгэндэ, тэрэнэй мүнө... дэртэ зорюулагдаа. Татарай ниислэл—ороной арадай ажа... элдэб һалбаринуудта хүдэлхэ кадрнуудые бэлдэдэг томо т... Энэ хотодо ажаһуугшадай наймадахи хүн бүхэн студе... В. И. Ульянов—Ленинэй нэрэмжэтэ университедтэ гуша г... ран үндэһэ яһатанай 10 мянган хүбүүд, басагад һура... Тэрэнэй лабораторинууд соо хими, физикэ, математика, ме... ника, геологи, биологи болон бусад эрдэмүүдээр фундаме... тальна шэнжэлэлгэнүүд хэгдэнэ.

А. ДЬЯЧЕНКО,
ТАСС-ай корр.

ТООНЬ БЭШЭ, ШАНАРЫНЬ ХЭРЭГТЭЙ

(„Знание" бүлгэмэй Буряадай организациин правлениин II пленумһээ)

Бүхэсоюзна «Знание» бүлгэмэй VI съездын, мүн энэ бүлгэмэй бүхэроссиин V съездын дүнгүүд тухай, ССР Союзай 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха талаар Буряадай организациин зорилгонууд тухай асуудал һая болоһон II пленум дээрэ «Знание» бүлгэмэй республикын организациин правлениин гэшүүд зүбшэн хэлсэбэ.

Тус бүлгэмэй Буряадай организациин правлениин түрүүлэгшэ Л. Е. Элиасов дээрэ дурсагдагша асуудалаар элидхэл хэхэ зуураа, Бүхэсоюзна «Знание» бүлгэмэй VI, бүхэроссиин V съезднүүдэй дүнгүүд тухай тогтон хэлэбэ. Тус бүлгэмэй Буряадай организациин лектор-эдэбхитэдэй энэ жэлдэ хэжэ байһан хүдэлмэри тухай элидхэлшэ тогтобо. Байгша оной 6 һарын туршада 52 мянган лекци уншагдаа гэхэ гү, али лекци уншуулха жэлэй түсэб 52 процент дүүргэгдээ.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд тухай, ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе угтуулан, совет арадай туйлаһан агууехэ амжалтанууд уншагдадаг лекцинүүдэй гол тематика болоһон байна.

Саг үргэлжэ хүдэлдэг лекторнуудай хүдэлмэридэ һаналаа ехээр табидаг болонхой. Республика дотор 150 иимэ лектори хүдэлнэ. Жэшээнь, Кабанскын аймагта 18, Мухар-Шэбэрэй — 10, Хориин — 12, Улаан-Үдын—9, Советскэ райондо — 26 лектори хүдэлжэ байнхай. Олон газарта эдэ лекторинууд һайнаар хүдэлнэ. Прибайкалиин аймагай Итанцын леспромхоздохи, Кабанск тосхоной соёлой байшандахи, Бабушкин городтохи, Сэлэнгын ЦКК-дахи, мүн бэшэ аймагуудтахи саг үргэлжын лекторинууд яһала һайнаар ажаллана. Гадна тематическа үдэшэнүүд, теоретическэ конференци мэтын 300 хэмжээ ябуулганууд энэ үе соо үнгэргэгдөө.

«Знание» бүлгэмэй эдэбхитэд-лекторнууд партиин XXIV съездын табиһан зорилгонуудые, коллективүүдэй шиидхэжэ байһан үйлэ хэрэгүүдые тодорхойгоор, гүн гүнзэгыгөөр тайлбарилдаг болоо. Лекцинүүдые уран хурсаар уншадаг лекторнууд улам олошоржо байна. Дээдэ һургуулинуудай олон багшанар, Буряадай филиалай олон эрдэмтэд эдээнэй тоодо оролсоно.

Энээнтэй хамта лекционно хүдэлмэридэ тохёолдодог дутагдалнууд тухайда элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд тогтон хэлэһэн байна. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд дотор табигдаһан асуудалнуудые, совет обществын социально-политическэ хүгжэлтын, интернациональна хүмүүжүүлгын асуудалнуудые зарим лекторнууд лекцинүүд соогоо тоб гэмэ тодоор, хүнэй зүрхэ сэдьхэлдэ оромоор, тон һайнаар харуулжа шаданагүй. Зарим нютагуудта олон лекци уншагдаһан тоотой аад, шанарынь муу байна гэһэн шүүмжэлэл эндэ гараба. Дээрэ заагдаһан дутагдалнууд Сэлэнгын, Бэшүүрэй болон бусад аймагуудай организацинуудта хабаатай.

Мүн зарим эрдэмтэд политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ хүдэлмэридэ хабааданагүй, лекцинүүдые муугаар, һонигүйгөөр уншадаг байна гэжэ пленум дээрэ шүүмжэлэгдэбэ.

Эрдэм ухаанай олон ондоо һалбаринуудаар: хуули ёһо сахиха, үнгэрһэн сагай үлэгдэлтэй тэмсэхэ, экономикын эрдэм ухаа, хүдөө ажахын эрдэм-техникын дэбжэлтээр болон бусад асуудалнуудаар бэрхэ лекторнуудые бэлдэхэ шухала. Гадна эстетикээр тон үсөөн лекци уншагдана гэжэ элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд **Ф. И. Шулунов** (экономикын эрдэм дэлгэрүүлхэ научно-методическа соведэй түрүүлэгшэ), **Б. С. Бальжинимаев** (юстициин министрэй орлогшо) болон бусад тэмдэглэбэ.

Дунда һургуулинуудта экономикын эрдэмэй темээр лекцинүүдые уншуулдаг болоо һаа, зүйтэй һэн бэлэй. Юундэб гэхэдэ, иимэ лекцинүүд дунда һ... гуули дүүргэгшэдэй ерээдүй... мэргэжэл тодорхойлхо хэрэгт... һатай байха һэн гэһэн дурад... Ф. И. Шулунов оруулба. Г... республикын хүтэлбэрилхы... дэлмэрилэгшэд — министр... управленинүүд болон зах... най зургаанудай хүтэлбэри... шадые экономикын болон ... ухаанай бусад һалбаряар ... дуулбал, аша туһатай бай... гэһэн һанамжа эндэ хэлэгд...

Һай һайн лекцинүүдые, ... гаяа хүдөө ажахын арадай ... версиледэй тобшолһон ... дүй дүршэлые хэблэхэ ... асуудал **Н. В. Барнаков** (Му... Шэбэрэй хүдөө ажахын ар... университедэй ректор) таби...

Лекторэй ажал хүнгэн ... шэ. Тиимэһээ эдээндэ зохих... һаламжа үзүүлхэ, оролдо... бэрхэ лекторнуудые урмаш... шухала гэһэн һанамжа энд... лэгдэбэ. Гадна лекцинүүды... тус һалбаряар мэргэжүүл... һайн бэлэй.

Зэдын аймагай организа... правлениин түрүүлэгшэ Г. **Шагдуров**, авиационно завод... районой организациин харю... гата секретарь **А. К. Ша...** гэгшэд лекторнуудайнгаа ... хэрэг тухайда хөөрэжэ үгэбэ.

СССР-эй байгуулагдаһаар ... жэлэй ойе угтуулан, лекци... хүдэлмэри улам шангадхаха... һэн тогтоол пленум баталжа ... ба.

Д. ЖУГДУРОВА

Поезднууд Сихотэ-Алиняар дамжан гарана

ХАБАРОВСК. (ТАСС-ай корр.). Алас-Дурнын магистралиин эгээн хойто захын Высокогорненскын локомотивна депогой бии болоһоор хорин табан жэл гүйсэбэ. Эндэхи машинистнууд Амар мүрэнһөө Татарай хоолой хүрэтэрхи хүшэр замаар хүндэ ашаанай поезднуудые шадамараар жолоодогоороо суурхана. Тепловозуудые жолоодогшод элдэб годирхойнуудые, үндэр дабаа дабаха, уруудаха баатай болоно. Сихотэ-Алиниин Кузнецкэ хабшалаар гарадаг харгы далайн нюрууһаа дээшээ километр болохо үндэр газараар гарадаг. Предприятиин ойн баярые тэмдэглэһэн үдэр А. Ахманский, А. Шрамко, Д. Марущак гэгшэдэй бригадын ажалладаг колонноdo СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо.

Алас-Дурнын түмэр замайхид жэлэй эхинһээ хойшо түсэбһөө гадуур хоёр миллион тонно ашаа зөөгөө. Эндэ Высокогорненскын машинистнуудай хубитань ехэ.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

АРХИДАЛГА БА АЛКОГОЛИЗМДА ЭСЭРГҮҮ ТЭМСЭЛ ШАНГАДХАХА ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

«Архидалга ба алкоголизмда эсэргүү тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1972 оной июниин 16-най тогтоолтой зохилдуулан, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тусхай тогтоол һаяхан баталан абаба.

1972—1975 онуудай турша соо хатуу архи багаар гаргадаг болохо хэмжээ абахыень Улаан-Үдын архиин комбинадта, пивэ болон бусад һэмүүн унда улам ехээр гаргадаг болохыень республикын эдеэ хоолой промышленностиин министерствэдэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет энэ тогтоолоор дурадхаһан байна.

Республикын нютаг бүхэнэй столово, буфедүүдтэ, эдеэ хоолой тусхай магазинуудта байгша июлиин 1-һээ архи худалдалга огто хоригдоо. Республикын городуудта, худэлмэришэнэй тосхонуудта, хүдөө нютагуудта 30 градусһаа хатуу архи худалдадаг магазинуудые үсөөрүүлхэ тухай шиидхэбэри город болон аймагуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд абаха зэргэтэй болоно.

Һайндэрнүүдэй, амаралтын үдэрнүүдэй үедэ 30 градусһаа хатуу архи худалдалгые бага болгохо гү, али огтолон хорихо талаар хэмжээнүүд байгша оной июлиин 15 болотор харагдажа шиидхэгдэхэ байна. Үйлэдбэриин предприятинуудай, барилгын талмайнуудай, һуралсалай, үхибүүдэй эмхинүүдэй, больницын, санаториин, амаралтын байшангай, вокзалай, аэропортын байдаг газарнуудта, мүн ажалшадай амардаг газарнуудта 30 градусһаа хатуу архи худалдалгые огтолон хорихо гэжэ тогтоол соо хэлэгдэнэ.

30 градусһаа хатуу архи үглөөнэй 10 часһаа эртүүр, үдэшын 7 часһаа һүүлдэ худалдаха ябадал байгша оной июлиин 1-һээ хоригдобо. Архи худалдаха талаар тогтоогдоһон гурим эбдэһэн худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд шанга харюусалгада хабаадуулагдаха зэргэтэй. Пивэ, элдэб жэмэсэй, шүүһэ ба бусад һэмүүн ундануудые наймаалха худалдаанай ба нийтын эдеэ хоолой предприятинуудые олошоруулха талаар тусхай хэмжээнүүд абтаха ёһотой. Ресторан, столово, кафенүүдэй, мүн нийтын эдеэ хоолой бусад предприятинуудай ажал хүдэлмэриие сагай эрилтэдэ хүрэмөөр болгон һайжаруулха, ажалшадые культурнаар хангадаг болгохо.

Ойрын 2—3 жэлэй турша соо 30 градусһаа хатуу архи тусхай магазинуудта (архиин магазин) худалдадаг болохо асуудал 1972 оной сентябриин 1 болотор хаража үзэхыень республикын Госпланда, Худалдаа наймаанай министерствэдэ, Буркоопсоюзда республикын Министрнүүдэй Совет даалгаба.

Железнодорожно, Октябрьска, Советскэ районуудта «Мороженое» гэжэ тусхай кафенүүдые нээхэ гэр байра олохыень Улаан-Үдын ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомдо даалгагдаба. Улаан-Үдэ хотын район бүхэндэ арад зондо пивэ худалдаха тусхай барнуудые 1973 ондо эмхидхэхэ талаар республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи нийтын эдеэ хоолой управлени уялгалагдаба.

Архи үдэр бүри уудаг (алкоголик болоһон) хүнүүдые элирүүлжэ, бүридэлдэ абаха, тэдэниие эмшэлхэ, арад зоной дунда архиин хорон тухай һэргылэмжын хүдэлмэри ябуулха, Улаан-Үдын Октябрьска, Железнодорожно районуудай, мүн мяха-консервын комбинадай, авиационно бэ шэлэй заводуудай поликлиникэнүүдтэ наркологическа кабинедүүдые нээхэ талаар хэмжээ абахыень Элүүрые хамгаалгын министерствэдэ даалгагдаа. Тиихэдэ республикын Элүүрые хамгаалгын министерство эмнэлгын — ажалай профилактори ба медицинын бусад эмхинүүдтэ хүдэлхэ һайн мэргэжэлтэдые бэлдэхэ талаар хэмжээ абаха зэргэтэй.

Ажалшадай амардаг ба сэнгэдэг паркнууд, сэсэрлигүүд соо нарин нягта гуримтай болгожо, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэри улам һайжаруулха талаар республикын Культурын министерство, городууд болон аймагуудай Соведүүдэй гүйсэдкомууд хэмжээ абаха болоно.

Грязнухинска хирпиисын заводой һуури дээрэ эмнэлгэ-ажалай профилакториин барилгые түргэдхэхэ талаар хэмжээ абаха асуудал республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствэдэ, барилгын материалнуудай промышленностиин управленидэ даалгагдаба. Тэрэ профилакториин, мүн хирпиисын заводой түрүүшын ээлжээе 1973 ондо ашаглалгада оруулхын тула тэдэнэй барилгые Буряадай барилгын управлени түргэдхэхэ зэргэтэй. Гэртээ нюусаар архи нэрэхэ, тэрэнээ худалдаха ябадалтай республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерство бүри шангаар тэмсэхэ болоно. Нийтын газарта, үйлсэдэ гурим эбдэхэ, магазин соо, столоводо, үйлсэдэ архи ууха, һогтуугаар хулиган ааша гаргаха ябадалтай Дотоодын хэрэгүүдэй министерство, аймагай болон нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд саашадаа бүри шангаар тэмсэхэ, хатуу хэмжээ абаха зэргэтэй.

Архидалга ба алкоголизмтай, мүн хулиган ааша гаргагшадтай тэмсэхэ хэрэгтэ олониитэ арад зон, предприяти, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай коллективүүд хам оролсохо ёһотой. Энэ хэрэгтэ нютагай болон республиканска хэблэл, радио баһал эдэбхитэй хабаадалсаха болоно.

Улаан-Үдын Октябрьска райондо 1973 оной түрүүшын хахад соо 25 хүнэй багтаамжатай тэлэрүүлгын байра нээхэ, Железнодорожно районой тэлэрүүлгын байрые 25 хүнэй багтаамжатай болгохо асуудалнуудые шиидхэхыень тус районуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ даалгаха.

Республикын Гэр байрын-коммунальна ажахын министерство, Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдком гэр байранууд соо, нийтын газарнуудта ёһотой һайн гурим байгуулхын тула үйлсэнүүдэй, гэрэй комитедүүдэй ажал хүдэлмэриие улам һайжаруулха уялгатай.

Архидалга ба алкоголизмда эсэргүү тэмсэл шангадхаха талаар үшөө олон хэмжээнүүд республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор хараалагдаһан байна.

Соёлой хоёр жэлэй добтолго

Соёлой соносхогдоһон хоёр жэлэй добтолгодо Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ажалшад эдэбхитэйгээр оролсоод, ажаһуудалайнгаа тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ ажал хэжэ байнхай.

Колхозой түб һуурин Баянголдо больницын шэнэ байшан баригдажа, ашаглалгада ороо. Больница шэнэ түхеэрэлгээр хангагдаһан. Дээдэхи зурагта больницын байшан.

Һуралсалай шэнэ жэлые Баянголой дунда һургуулиин багшанар болон һурагшад шэнэ һургуули соо эхилхэ юм. Мүнөө һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлгэ эндэ түлэг дундаа. Зундаа амаржа ерээд, үхибүүд, багшанар уужам һаруул кабинет, классууд соо хэшээлнүүдээ үнгэргэхэ байна. Һургуулиин байшан доорохи зураг дээрэ харуулагдана. Багшанарай байрын гэрнүүд һургуули шадар баригдаха хадаа бүри зохид болоно.

Эндэ соёлой шэнэ байшангай һуури табигдаа. Эдэ бүхы барилгануудые халуун уһаар дулаасуулха котельнэ баригдажа, энэ жэлэй намар болотор ашаглалгада үгтэхэ.

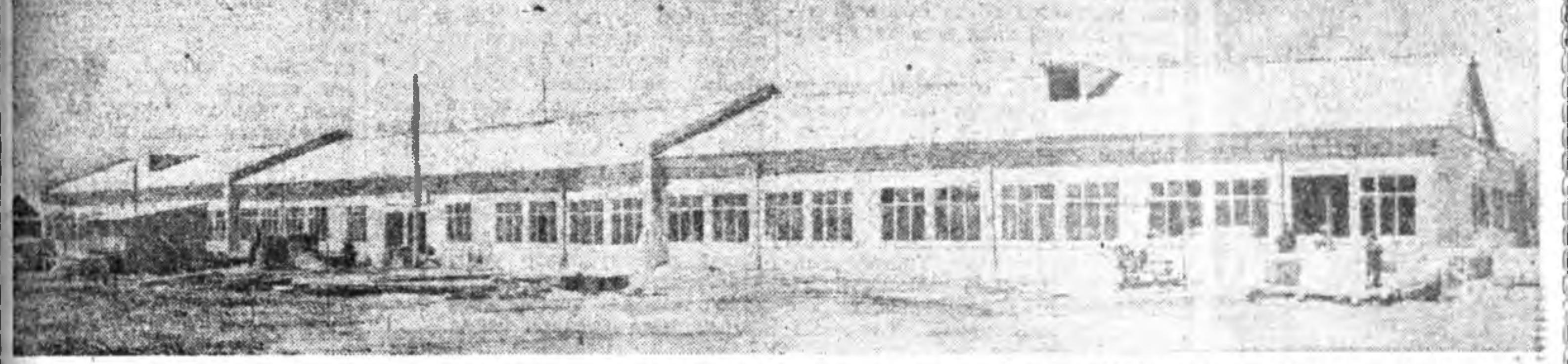
Колхозой бусад һуурин тосхонуудта мүн лэ ехэ барилга хэгдэнэ. Хара уһан гэжэ һууриндa эхин һургуули, байрын гэрнүүд, Үржэлдэ—эхин һургуулиин, хүүгэдэй саадай (дундахи зурагта) байшангууд бодхоогдоо. Соёл гэжэ һууриндa шэнэ клуб баригданхай.

Колхоз эдэ бүхы барилгадаа мүнгэ һомолжо, өөрынгөө хүсөөр бодхооно.

А. МАНТАЕВ,
Авторай фото.

ӨӨРЫНГӨӨ ХҮСӨӨР

ТҮРГЭН ТУҺАЛАМЖА ИИМЭ!

— Түргэн туһаламжа гү?..Дуудалга бэшэжэ абахыетнай гүйлгэбди!

Иимэ соносхол абахадаа, Мухар-Шэбэрэй аймагай больницын ахамад терапевт В. А. Шинтябина лаба:

— Адресынь дахин хэлэгтыл даа... Үбшэнтэн хэдытэй гэнэбта?.. Энэ бэеэрээ гарахамнай!.. Тусгаар дэбтэртэ энэ дуудалгаяа бэшэжэ байтарнь дахин хонхо жэлрбэ. Мүн үшөө нэгэндэ врачай туһаламжа хэрэгтэй болобо...

Валентина Алексеевна хэрэгтэй юумэнүүдээ түргэ түргэн суглуулжа абаһанай удаа шамдуу гаража, машинада һууба. Харгын хоер талаар гэрнүүд зуралзан үнгэрнэ. Зарим айлай гэрэй сонхоор электрын гэрэл ялалзана. Түргэн туһаламжын машина нэгэ томо сагаан байшангай захада хүрэжэ зогсобо. Үүдыень тоншоходонь, эхэнэр хүн нээбэ. Гэртэнь орожо, лаампын гэрэлдэ харахадамнай, тэрэнэй шарай ядарылай тэмдэгтэй.

Үбшэнтэндэ ерээбди...

— Би үбдэжэ байнаб... Хүршэнэрэймнай нэгэн хонходоһон байгаа гээшэ аабза...

— Хайшан гэнэбта?

— Толгой, хоолой, мни үбдэнэ...

Врачай үбшэнтэнтэй хөөрэлдэжэ байхыень шагнахада, асуудалнууд ямар үнэн зүбөөр табигданаб гэжэ гайхахаар. Теэд медигүүдэй хүдэлмэри тухай бодоод үзэхэдэ, эмшэлжэ эхилхынгээ урда тээ үбшэн танижа, тэрээн тухай мэдэжэ абаха гээшэ үнэхөөрөөшье шухала ха гэжэ һанахаар.

Уданшьегүй үбшэнтэндэ зохихо эмүүд үгтэбэ, бусадшье арганууд хэгдэбэ.

— Бараг болоходоо поликлиникэдэ ерээрэйгты, — гэжэ врач ябахынгаа урда тээ хэлэбэ.

Ондоошье дуудалганууд олон. Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэ, 3-дахи гэр, эхэнэр хүн хүндөөр үбшэлөө. Хэн дуудааб? гэһэн графада зурлаа табигданхай. Хэнэй дуудаһан тухай мэдэжэ абаха сүлөө байгаагүй. Түргэн зуурын туһаламжын машина энэ адресаар яаралтай ошобо.

...Минии дежурлахада нэгэшье онсо ондоо ушар болоогүй. Хүндэ үбшэнтэдтэ саг соогоо туһаламжа хүргэгдөө ааб даа,— гээд врач-терапевт В. А. Шинтябина хэлэнэ.

Энэ үедэ дахин хонхо жэиржа, тэрэ удаадахи үбшэнтэндөө яараба...

Б. БАДМАЕВ.
Мухар-Шэбэрэй аймаг.

ХАНИ БАРИСААНАЙ МАРШРУДААР

МИНСК. (ТАСС-ай корр.). Белоруссиин, Украинын, Азербайджанай, Москвагай ба Ленинградай дээдэ һургуулинуудта һурадаг 200 шахуу хариин студент июлиин 6-да «Хани барисаан» гэжэ автопоездо һууба. Хэдэн олон автобусууд Белоруссиин ба Литвагай городууд ба тосхонуудта хүрэхэ юм.

Хариин залуушуул замдаа хүдэлмэришэдтэй, колхозникуудтай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай сэрэгшэд ба партизануудтай уулзаха юм. Айлшад пионернүүдэй лагерьнуудта, предприятинууд болон барилгануудта хүрэхэ. СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хоёр неделиин аяншалгын һүүлшынь пункт Брестын баатар-хэрэм болохо байна.

АНДЖЕЛАТАЙ УУЛЗАЛГА

Анджела Дэвистэй уулзахын тулада Нью-Йоркын «Мэдисон сквер гарден» гэжэ угаа ехэ зал соо 15 мянга гаран хүн суглараа. Анджелые сүлөөлхын түлөө хоёр шахуу жэлэй турша соо тэмсэһэн хүнүүд табан минутын турша соо альга ташан, тэрэниие амаршалаа.

Дэлхэйн буржуазна хэблэл США-гай юридическэ ёһо гуримые өөдэгүй тулюураар магтажа ороо һэн: харыт, американ сүүдгэй зэмэгүй хүндэ халдажа ороошье һаа, хёрхо һонор байжа, тэрэниие хэһээгээгүй. Жэшээлхэдэ, Дэвисэй хэрэг хаража үзэһэн американ юстици эшэгүүритэй муухай байдалда ороогүй, харин «ёһотой, үнэн зүбөөр хандаа» гэһэн хэбэртэйгээр Лондоной «Таймс» газетэ бэшэһэн юм. Голландиин «Де телеграф» газетэ мүн лэ нимэрхүүгээр һайдагуушалан магтажа ороо. Американ хэблэл тухай юумэ хэлэлтэгүй: оронойнгоо сүүдэй гунимые үргэлжэ дээрэнь магтаа. Американ сүүд «үнэн зүбөөр» шиидхэлгэдэдэг гэһэн хэбэртэйгээр Нью-Йоркын «Дейли ньюс» гэжэ һүүлэйнэ газетэ июлиин 1-нэй редакционно статья соогоо угаа ехээр магтаһан байха юм.

Американ сүүдэй шал хуурмагаар хэгдэдэг ба хашан хэһээдэг байһые һаяхан хаалтаһаа гараһан эхэнэр Нью-Йоркын тон томо залай трибуна дээрэһээ буруушаагаа. Мүнөө американ түрмэнүүдтэ политическэ хэрэгээр һуужа байһан хүнүүдэй ута список Анджела уншаа, хэнэй үбшэн болоһон тухай, хэнэй наһа бараһан тухай тэрэ дурдаа.

— Тэдэнэр гэм зэмэгүйгөөр олон һарын турша соо түрмэдэ һууһанайнгаа түлөө, минии арадай олооро түрмэдэ хаагдадагай түлөө баясхалан хүргэхыемни хүсэнэ,—гээд американ засагаархид тухай Анджела хэлээ. —Минии хуби заяан политическэ хэрэгээр хаалтада һууһан бүхы хүнүүдые сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй гансахан лэ хубинь болоно,—гээд Анджела онсолон тэмдэглэһэн байна.

— Минии хэрэгэй ормоглогдоһонһоо уламжалан, США-да, бусад оронуудта байгуулагдаһан бүхы комитедүүд хаагдаха гэжэ тэдэнэр һанадаг байгаа һаа, эндүүрнэ гээшэ. Расизмын зайсуулагдаха хүрэтэр, Вьетнамдахи дайн байлдаанай болюулагдатар, Африкадахи шэнэ түхэлэй колониализмын усадхагдаха хүрэтэр тэмсэл үргэлжэлүүлэгдэхэ,—гээд Анджела трибуна дээрэһээ мэдүүлээ.

Тохёолдодог тааруугүй ябадалда эсэргүүгээр хэгдэдэг тэмсэлдэ ороной олониитын элдэб бүлэгүүд ба хүдэлөөнүүдэй талархадаг байһые Анджелатай уулзалга харуулаа. Негрнүүд, пуэрториканецууд, сагаан шарайтан, залуушуул, эхэнэрнүүд «Мэдисон сквертэ» ерээ. Нилээд олониинь ондоо городуудһаа ерэһэн байха юм. США-гай Коммунис партиин Национальна түрүүлэгшэ Генри Уинстон Анджелые амаршалаа.

«Сүлөөтэ Америкэдэ» Анджела һомоной сумэлдэггүй шэлтэй рамын саанаһаа угэ хэлэхэ баатай болобо. Зүбөөр хэгдэһэн һэргылэлгэ гээшэл даа: национальна дэбжэлтын парти гэдэгэй ба еврейнүүдые хамгаалха лигын «хэтэрмэ» бүлэгүүд «Анджелые алаха» гү, али «Анджелые үлгэн алаха» гэһэн угэнүүдтэй плакадуудаар Анджелатай уулзахаяа ерэгшэдые угтаһан байна бшуу. Анджелые сүлөөлхэ талаар Национальна нэгэдэмэлэй комитедэй зүгһөө Роб Бакер иигэжэ хэлээ: «Мүнөө үедэ Анджелын юу хэхэ байһые тодорхойлхо шухала һанамжа хадаа тэрэнэй бэеын аюулгүй байха тухай һанамжа болоно. Өөрынгөө орон соо тэрэнэй аюулгүй байдал хангагдаха гү, али үгы гү гэһэн асуудал табигдана».

Зүгөөр расистнуудай заналтануудые хээшье һаань, Анджелатай уулзалга һайндэрэйхеэр үнгэрөө. Суутай ансамбльнууд шадаряа харуулаа. Мэдээжэ дуушан Питер Сигер зал соо һуугшадые өөртэйнь суггаа дуулахые дурадхаа. Зал соо һуугшадай бултадаа дуулахада, һайн һайхан сэдьхэлтэ бүхы хүнүүд «Мэдисон сквер гарден» соохи үдэшэдэ сугларaад байһан шэнгеэр һанагдахаар байгаа...

НЬЮ-ЙОРК

ИНДОХИТАДТАХИ ДАЙН БАЙЛДААН

ТАСС

Урда Вьетнамай патриодууд сүлөөлэгдэһэн Куангчи провинци худар добтолжо байгаа американ авиациин ба сайгон сэрэгүүдэй үсэд добтолгонуудые гэдэргэнь сохижо үргэлжэлһөөр. Провинциин түбһөө урдуур ба зүүгээр байлдаанууд болоно.

Урдань императорай ниислэл байһан Хюэ хотын баруун захаар баһал шанга байлдаанууд боложо байнхай. Сүлөөлэлгын хүсэнүүд городой оршон тойрондо сайгон армиин бэхилэгдэмэл пунктнуудта добтолно. Хюэдэ шэбээлһэн дайсанай сэрэгүүд, тэрэшэлэн Дангдахи американо-сайгон авиабаза ракетнэ шанга буудалгаар нэрбэгдээ.

АПО агентствын мэдээнүүдэй ёһоор, июлиин 9-һөө 11 хүрэтэрхи үе соо сүлөөлэлгын хүсэнүүд Куангчи-Тхыатхиенэй райондо сайгон армиин мянга гаран солдат ба офицернүүдые алаһан, шархатуулһан, нилээд ехэ һомо хэрэгсэл буляан абаһан байна.

ХАНОЙ. (ТАСС). Камбоджодохи сүлөөлэгдэһэн районууд үдэр бүри улам үргэдэжэ байнхай. Патриотическа хүсэнүүд мүнөө ороной газар дайдын 85 процент шахуу е, 5 миллион зонтой нютагуудые мэдэлдээ оруулаихай гэжэ Кхмерэй информационно агентство мэдээсэбэ. Сүлөөлэгдэһэн районууд Камбоджын урда ба зүүн зүгэй хүн зоноор эгээл олон провинцинуудые эзэлнэ.

ВАШИНГТОН

Р. Никсон СССР-эй элшэн сайдтай хөөрэлдэбэ

ТАСС

США-гай президент Р. Никсон Калифорнидохи байрадаа—Сан-Клементдэ СССР-эй элшэн сайд А. Ф. Добрынинтай уулзаба. Национальна аюулгүйн асуудалаар президентын тусхай туһалагша Г. Киссинджер энэ уулзалгада байлсаа. Уласхоорондын байдал тухай, американо-совет харилсаан тухай асуудалнуудаар хөөрэлдөөн болоо» гэжэ Сагаан байшангай түлөөлэгшэ соносхоо.

ТОКИО

Совет цирк Японда

ТАСС

Совет циркын наадашадай аяншалга Токиодохи «Токио Тайикукан» гэжэ зал соо июлиин 12-то эхилээ. Совет артистнууд Японой аралнууд дээгүүр октябриин тэн хүрэтэр аяншалха, ороной 13 городто наада табиха юм.

Ехэ циркын наадашадай бүридэлдэ мэдээжэ дрессировщица Ирина Бугримова, совет циркын искусствын бусад мэргэжэлтэд бии.

ВАШИНГТОН

ВЬЕТНАМДАХИ «ГЕОФИЗИЧЕСКЭ ДАЙН»

ТАСС

Хойто Вьетнамдахи даамбанууд ба хаалтануудые США-гай авиациин бомбодоһыень мэдэрхэеэ американ тушаалтад арсажа үргэлжэлһөөр. Жэшээлхэдэ, США-гай оборонын министр Лэйрд һаяын пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, сэрэгэйл түхеэрэлгэнүүдтэ агаарһаа сохилтонууд хэгдэдэг гэбэ.

Гэхэ зуура, эдэ мэдүүлгэнүүдэй бурууе элирхэйлһэн баримтануудые дурдая.

ХАНОЙ. ТАСС-ай корр. Б. Петров июлиин 12-то иигэжэ дамжуулаа: хэдэхэн үдэрэй урда тээхидэл адляар Хайхынг провинци ошохо ёһотой байбабди. Тиихэдэ Хынгиен хотые американ бомбонууд ба ракетэнүүдэй һандаргаһыень хараһан аад, харин мүнөө Вьетнамай Демократическа Республикын уһа хаалтын барилганууды США-гай авиациин зэрлиг бүдүүлигээр һандаргаһыень гэршэлхэ үшөө нэгэ баримта хараабди.

Хайхынг провинциин Намсать гэжэ районой газар дайда дээгүүр хоёр мүрэн — Тхайбинь ба Киньтхай урдан гарадаг юм. Тэндэхи даамбануудай утын хэмжээн 54 километр болоно. Эдэ даамбануудые майн 10 ба 24-дэ, июлиин 1, 6, 9-дэ агаарһаа бомбодожо, һандарал ушаруулһан байна.

Дурсагдаһан районой захиргаанай комитедэй түрүүлэгшэ Нгуен Зуй Тан гэгшын бидэндэ мэдээсэһэнэй ёһоор, июлиин 9-нэй бомбодолгоһоо уламжалан Дохан, Лайвд, Миньтан, Катхе гэжэ бүлгэмүүдэй даамбанууд хохидолдо ороһон байгаа.

Июлиин 11-нэй үглөөгүүр, бидэнэй хараһаар байтар, американ самолёдууд Намсать районой уһа хааһан барилганyудта дахин добтолоо.

ПАРИЖ. (ТАСС). Американ самолёдууд бидэнэй байһан даамба дээгүүр эрьен ниидэжэ, хэдэн бомбо хаяа. Тиигэһэнэй һүүлээр хэдэн дахин эрьен ниидээд, хоёр тээгүүрнай бомбонуудые шэдэһэн байна гэжэ июлиин 11-дэ Хайхынг провинцидахи даамбануудые американ авиациин бомбодохыень хараһан, Ханойдо байдаг Франс Пресс агентствын корреспондент Ж. Тораваль хэлэбэ.

Тэрэ добтолгые хараһан гадаадын корреспондентнүүд бэшэхэдээ, энэнь даамбануудые һандааха зорилгоор хэгдээ, юундэб гэхэдэ, уһа хааха барилганyудта хабаатай хиналтын элдэб приборнууд ба олон даамба тэндэ байдаг. Бомбо бүхэн һандарал хохидол ушаруулжа болохо байна бшуу гэжэ нэгэ һаналтайгаар мэдүүлбэд.

ЛИМЭ

Кубада байха Перугэй элшэн сайд томилогдоо

ТАСС

Урда тээнь ЧССР-тэ элшэн сайд байһан Хоакин Эредиа Кабьесес Перугэй Республикаһаа Кубада байха элшэн сайд болгогдон томилогдоо гэжэ Перугэй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство тусхайлан мэдээсэбэ.

Кубын революционно правительство Кубын Коммунис партиин ЦК-гай гэшүүн Антонио Нуньес Хименесые Перудэ байха элшэн сайд болгон томилоо гэжэ Перугэй МИД-эй мэдүүлгэ дотор мүн лэ тэмдэглэгдэнэ.

МАЙАМИ-БИЧ

Дж. Макговерн—демокрадуудай кандидат

ТАСС

Урда Дакотоһоо сенатор Джордж Макговерн ноябрь соо болохо һунгалтада демократическа партиһаа США-гай президентын тушаал эзэлхын түлөө тэмсэхэ тусхай кандидат болобо. Партиин съездын делегадууд энэ сенаторто 1865 дуу үгэжэ (кандидат болохын тула 1509 хүнэй дуун хэрэгтэй байгаа), Макговернтэй һуури буляалдаһан сенатор Джексон, Алабамын губернатор Уоллес тус тустаа 487, 378 хүнэй дуунуудые абажа, холо гээгдээ.

БРАЗЗАВИЛЬ

Московско уулзалгада бэлдэнэ

ТАСС

Августын 2-һоо 13 хүрэтэр Москва болон Кишинёвто үнгэргэгдэхэ совет, конголез залуушуулай хани барисаанай хоёрдохи неделидэ Конгын Арадай Республикын залуушуул бэлдэжэ байнхай.

Конгын социалис залуушуулай холбоон (СКСМ) тэрэнэй делегацитай хамта Советскэ Союзда ошолсохо хүгжэмэй, дуунай ба хатарай эрхим коллективүүдэй конкурс үнгэргөө, тэрээндэнь Конгын Арадай Республикын элдэб городуудай уран һайханай коллективүүд хабаадаа. Конкурсын түгэсхэлэй шата июлиин 9-дэ Браззавильда болоо. «Супер Бобото» гэжэ оркестр, «Лез Омбр» гэжэ дуунай ансамбль, Конгын национальна арадай армиин хатарай коллектив Москва ошохо эрхэтэй болобо.

МАЙАМИ-БИЧ

Э. Кеннеди, Дж. Уоллес арсаба

ТАСС

Сенатор Эдвард Кеннеди байгша оной ноябрь соо болохо президентскэ һунгалтын үеэр демократическа партиһаа вице-президентын тушаал эзэлхын түлөө тэмсэхэеэ тусхайлан арсаба. Э. Кеннеди өөрынгөө энэ шиидхэбэри тухай Дж. Макговерндэ телефоноор мэдээсээ.

«Гурбадахи ямаршье партиин кандидат боложо һунгуулиин кампанида хабаадаха» хүсэлэн намда үгы гэжэ Алабама штадай губернатор Дж. Уоллес мэдүүлбэ.

ВАШИНГТОН

7 миллион долларой захил

ТАСС

США-гай далайн-сэрэгэй яаман США-гай союзнигуудта үгтэхэ «фантом» түхэлэй 200 шахуу истребитель-бомбардировщигуудые бүтээхэ захил «Макдоннел—Дуглас корпорейшн» гэдэг самолёт бүтээлгын компанида хэбэ. Энэ захилынь бүхы дээрээ 707 миллион долларой сэнтэй болохо байна. Тэдэ самолёдууд ямар оронуудта эльгээгдэхэб гэжэ мэдээсэхэеэ далайн-сэрэгэй яаманайхид арсаа. Гэхэ зуура, эдэ самолёдуудай дүрбэнэй нэгэн тухайнь Израильда үгтэхэ ха гэжэ американ хэблэл тухайлна.

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой адаглагшадай мэдээсэл

ТАСС

Израилиин зэбсэгтэ хүсэнүүд Сири худар пулемёдоор буудажа үргэлжэлһөөр гэжэ Израиль-Сириин сектортэхи ООН-ой адаглагшад мэдээсэбэ. Июлиин 9-дэ үдэрэй турша соо хоёр дахин пулемёдоор голлон буудаһан байна. Израилиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй бүлэг реактивна самолёдууд бэхилмэл пунктнуудай хилые дабажа, Сириин газар дээгүүр ниидээ.

МАЙАМИ-БИЧ

Хоёр хүн баригдаба

ТАСС

Нюуса албанай тагнуулшад демократическа партиһаа США-гай президентын кандидат боложо һунгагдаһан сенатор Дж. Макговернын байһан «Дорэл» гэжэ гостиницын хажууһаа июлиин 13-да хоёр хүниие бариба. Эдэнэй машина соо буу олдоо, тиин эдэнэр Макговернын бэедэ хоро хүргэхэ бэлэдхэлтэй байгаа гэһэн мэдээнүүд манда үгы гэжэ нюуса албанайхид мэдүүлбэ.

ВАШИНГТОН

КНР-тэй наймаа хэхэ лицензи

ТАСС

«Бойнг-707» гэжэ реактивна самолёдуудые, тэрэшэлэн телевизионно түхеэрэлгэнүүдые КНР-тэ худалдаха гадаадын худалдаа наймаанай лицензиин «Бойнг компанида» үгтэһэн тухай США-гай Худалдаа наймаанай министерство мэдээсэбэ.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- *Зун тухай уянга.*
- Шажан мүргэл—хуушанай үлэгдэл.
- Хадхуу мүрнүүд, шүлэг, онтохон.

Алексей БАДАЕВ

ЗУНАЙ ШҮЛЭГҮҮД

«ЗЭРЛИГ» ЗОНОЙ ДУУН

Зэрлиг зомди.
Зэрлиг сүлөө бидэндэ,
хэнэйшье таажа мэдэхээр,
хэһээлтэ, хорилто байдаггүйл.
Амарха саарһагүй манние
Аршаанайхид тнигэжэ нэрлээ
юм.

«Юундэб»? гэһэн асуудалда
харюусаад яахамнайб.
Юртэмсэ дээрэ зэрлигүүд
юрэдөө үсөөн бэшэл даа.
Хэды эдыень тоолохо
хэсүүхэн даа.
Үгы болоҗо мүнхэрхэнь
Үдыхэн даа.

Зунай амаралтын үедэ
зэрлиг нэрэтэй болообди.
Гоёхон энэ нэрэдээ
гомдохоёо болёобди.

Яахадааб гэхэдэ, бидэндэ
ямаршье хаалта байдаггүйл.
Олохош нэгэ айлайда
ороноо табиха булан.
Үгышье һаа, майханда
Үнжэхэдэ бүри һайхан.

Үл залгаха эдеэ хоол,
түлбэригүй уһан байбал
юун манда хэрэгтэйб.
Зэрлиг зоной хубсаһатай
зунай халуун наранда,
омолн мэтээр шаруулан,
ордойлдожо хэбтэнэбди.
Ундалхаяа
уһанай эрьедэ,
зэрлиг ангуудтал,
зэргэлнэбди.
Хоол эдеэнэй хойноһоо
ходо агнуурнда гаранабди.
Мамонтын үгы хадань
(манай гарбалнууд
дууһажархёо!)
хатуу зэрлиг зангаараа
хажуудахи столбо
добтолнобди.
Һэргэг зохидоор амардаг
зэрлиг сүлөө бидэндэ
наран, агаар, уһанһаа
наартай юумэн байхагүйл.
Ядаржа олоһон эдеэгээ
яаража байжа гудамхяад,
Хүхюун түүдэг тойрожо
хүхинэ, хатарнабди.
Зэрлиг нүхэдэйнгөө дунда
зэрлиг ёһоор жарганабди.
Зэрлиг поэдэй дууе
зэдэлсэ дууланабди.
Зэрлиг нэрэтэй болоһондоо
зэмэтэй бидэ бэшэбди.
Хүлисыт, хүнүүд, манине —
хүхюун зэрлиг зонине!

„ХУҺАХАН“

Арюун хуһадай дундахана
амархаа һууһан аяншадал,
дурладаг манай «Хуһахан»
дуудажа бидэнние байдаг юм.
Үдэшын боро хараанаар
үүдээ сэлин угтажа,
хуушан кино харахые
премьерэдэ мэтээр уридаг юм.
Хабтагай модоор баригдаһан
«Хуһахан» кинотеатраа
дуутай, суутай «Эрдэмһээ»
дутуутүйгөөр хүндэлнэбди.
Оройдоо хори сагаанта
хатуу яндагай һандалида
хатан шэнгеэр инагуудаа
халта тэбэреэд һуунабди.
Галай унтархада экранда
гайтай юумэн болохо даа.
Уруутаа хараһан хүнүүд
урилдажа тэндэ ябахал даа.
Эндэ бархирхын орондо
[illegible] хүхихэш даа.
Унхайшаг киномеханитаа
уурлабашье, хүлисэхэш даа.
Тэнгэрнин дуундал наяраан
тэндэһээ гэнтэ дуулдашха.
Залуу хуһад сошоһондоо
залд гэжэ шууяшха.
Эбдэрһэн һандали тингэжэ
энеэдэ наада гаргаха.
Эшэһэн хүнүүдэй бодоходо
энеэжэ зариман садаха.
Сэнгэжэ, амаржа байгшадта
сэдьхэлээ хүдэлхэ хорюултай.
Бархирхын орондо тэдэнэр
баясаха, энеэхэ зэргэтэй.
Хамагаа мартаад үглөөдэр
«Хуһахандаа» ерэхэдэмнай,
кинодо мэтээр, дахинаа
үсэгэлдэрэйхи эхилхэ.
Тиимэл хадаа «Хуһахандаа»
имэл ехээр дуратайбди.
Аршаанда амарбал
«Хуһаханда»
арга бэшэ ерээрэйгты!

УЯНГА

ХАЖУУРАЙ ТҮРҮҮШЫН ХАНХИНААН

Һаяхан сабшагдаһан үбһэнэй хангалтай үнэрһөө толгойшни эрьен алдаха...

Ойроо хүртөөгүй, хажуурай эри үзөөгүй хяагал ногоотой сабшалан урдамни долгилно. Үнгэ бүриин сэсэгүүдшье тэндэ олоороо найгалдана. Зунай хоёрхон һарын туршада ургаад, һалбараад, хагдаржа гү, али хурса хажуурта хирбэгдэн унаха эдэ сэсэгүүд алтан наранай элшые арбагар заахан залаадаа шэнгээжэ, мүнхэ наһан тухай домоглон һуунал хаш.

Теэд байгаалиин жама ёһон иимэл һэмнай. Энээхэн бадархы, һалбархы хаһандаа түрэл дайдыем, уужам талын нюруус шэмэглэжэ, «эрэ хонгор дуутай» зүгынүүдтэ шэмэ шүүһэеэ гамнангүй үгэжэ һуухамнайшье баһал гоёл даа!

Бидэ хүнүүд, байгаалиин үхибүүд, энэл наһандаа һайн һайхан юушьеб бүтээжэрхихэ, «гансал хотоёо садхаагаад, үбдэгөө халхалаад» ябангүй, зон нүхэдтөө аша туһатай, ашанар, гушанарайнгаа омогорхомо хэрэг хэһэйбди гэжэ баһал бодомжолдог бэшэ гүбди?!

...Мүнөө урдамни сабшалан долгилно. Хажуураа бүлюудэһэн бэеэрээ, самсаяа тайлажа халаад, үглөөнэй мүнгэн шүүдэр даажа ядан гунхаһан хяагал ногооной узуур үндэһэ руу хурса эри шаабаб. Һэжэжэл, һэжэжэл ябанаб. Нэгэ тойробоб, хоёр тойробоб...

Гэдэргээ эрьен харахадам, сабшагдалан мүрнүүд жэрылдэн хэбтэжэ, таруугаар бэшэгдэһэн шүлэгэй мүрнүүдые һануулаад орхино.

Хярд, хярд! Үбдэг тулама үдхэн ногоон унажал байна. Хажуурай абьяастайгаар эшхэрэн, хяагалые боро хүрьһөөрнь хюһана.

Хярд, хярд! Гараймни балсангууд зангиржа, гашуун хүлһэн һаншаг руум гоожоно. Урагшаа бүхэгэд-бүхэгэд гэн, хяагал ногооe хажууртаа ехээр эдюулхые оролдоноб.

Һаяхан сабшагдаһан үбһэнэй хангал үнэрһөө толгоймни эрьен алдана...

Һарабшалан харанаб. Нүгөө үзүүр хүрэтэр үшөөл холо байна даа. Сабшажал, сабшажал ябанаб. Одоошье сабшалангай нүтөө үзүүртэ гаража, һөөргөө эрьеэд, дахин һарабшалха зуураа, хажуураа хурсаданаб.

...Ажабайдални, энэ наһамни! Үргэн энэ сабшалан мэтээр юундэшьеб заримдаа һанагданаш. «Дабаанай саана — дабаан» гэжэ агуу поэднай хэлэһэн юм. Тэрээн шэнги, сабшалангай дууһашагүй гортигууд шэнги үдэр, хоногууд урдамни бии. Хэзээ нэгэтэ «энэ сабшалангаа» сабшажа дууһаха хүн аабзаб. Хэзээ юм?—мэдэгдэнэгүй. Теэд мүрнүүдые аятай зохидоор хашажа, хирхаг, үбһэ ногоо үлөөнгүй сабшаха дуран яатараашьеб хүрэнэб даа!

Сабшажа дүүргээд, үбһэеэ хуряахаб, бухаллахаб, һүрилхэб. Хомхой хобдог малнуудай сагһаа урид эдижэрхихэгүйн тула хорёолхоб.

Томо гэгшын һүри урдамни тобойно. Олон үтлөөгүүр, үдэшэ минии хүлһөө һайсахан адхажа сабшаһан үбһэнэй һүри ямар нэгэ томо поэмэ мэтээр заримдаа һанагдана.

Хажуурай түрүүшын ханхинаан... Шэхэндэм урихан, түрэл энэ абяан булад хурса гуурһанайм ханхинаан мэтэ намда дүтэл даа!

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Шатараар дэлхэйн чемпионат

Фишер наадандаа ерээгүй

РЕЙКЬЯВИК. (ТАСС) Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөнэй хоёрдохи нааданда американ гроссмейстер Роберт Фишер ерээгүй. Зал соо нюуса кинокамеранууд тодхогдонхой ха гэжэ шалтаад, тэндэһээ тэдэнние зайсуулха эрилтэ табижа, матчын бүхы наадануудые таһал дуулха һанаашалгатай байһаниинь мэдээжэ болоо.

Хоёрдохи наадада Фишер шүүгдээ гэжэ наадантай ахамад арбитр мэдээсэбэ. Тиин Борис Спасский хоёр очкотой болоо.

ДОНОЙ БАЯН

ОНТОХОН

Үни урда сагта нэгэ Доной баян байгаа юм ха. Адуу малынь Алтай хадын үбэр талые хушан бэлшэдэг байгаа. Энэ хүн баянай баян аад, ехэ харуу һэн гэхэ. Хүндэ нэгэшье шэмхэ юумэ үгэдэггүй. Үгытэй ядуу, үнэшэн үрөөһэн, дохоло-һэхэлэн хүнүүдыешье хайрладаггүй байгаа ха юм.

Нэгэтэ Хангайн эзэн үгытэй хүнэй һабирууһай һанжуухай хубсаһа үмдөөд, ехэ үлдэһэн хүн болоод, Доной баянайда ороод, эдихэ хоол эрибэ ха. Тиихэдэнь Доной баян:

— Уу, намдашни танине эдеэлүүлхэ хоол үгы лэ,—гэбэ.

— Адуу малаар олон бэшэ аалта?—гэжэ һурахадань:

— Энэ Алтайн үбэрөөр бэлшэжэ ябаашанине тиигээ гүш? Тэдэшни зэрлиг ан гээшэл,—гэбэ.

— Зэрлиг аншье болог лэ даа! — гээд Хангайн эзэн ябашаба.

Энээнһээ хойшо Доной баянай адуу малынь ардагшаад, зэрлигшээд, ехэ дошхон болоод, Алтай хадынгаа үбэр талаар бэлшэхээ болёод, ара таладань гаража, ан гүрөөһэн болоод, таража ябашоо юм гэлсэгшэ.

Нэгэтэ буруунуудаа эрьюулжэ асараад, хорёо соогоо оруулжа ядаад, Донойн һамган аарса худхажа байһан шанагаараа буруунуудаа шэдэжэ орхиходонь, буруунуудай хондолой хуу сагаан бурза болоод, гүйлдэшэбэ гэхэ. Тингэжэ гүрөөһэн болоод, —мүнөөшье гүрөөһэнэй хондолой сагаан зандаа үлэшэһэн юм гэлсэдэг.

Гүрөөл хандагай мүнөөшье айл нютагай үнеэдээр бэлшэхэ дуратай юм гэдэг.

Үльгэршэ Пёохон Петровһоо Д. Мадасон 1970 ондо бэшэжэ абаһан байна.

СУРХАЙ ГҮ, АЛГАНА ГҮ? АЛИНИИНЬШЬЕ ХАМААГҮЙ...

Зулгы намдуу зунай дунгяахан үдэр уһанда шунгаад, сэнгэжэ байхада аятай даа.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Һудамшуу

ГЭНДЭН ЛАМА, ГҮНЖЭД АБГАЙ БОЛОН БУСАД...

Албанай хэрэгээр Сэлэнгын аймаг ошоһон аад, юундэшьеб даа Ноёхон нютаг гэнтэ орохо дурам хүрэбэл даа. Зүмни татаа һэн гү, али зүүдэмни тиимэрхүү байгаа һэн гү, юрэ бү мэдэе. Заабол муу юумэ шүүрдэжэ, шүбгэдэжэ ябахань хашартайшаг болоод, ажалша бэрхэ хүнүүдтэй уулзаха, хөөрэлдэхэ, тиигээд ажал хэрэгыень магтаһан статья бэшэхэ хүсэл байгаа һэн. Ажалша бэрхэ хүнүүд Ноёхондо үнэхөөрөөшье олон.

Наратай сэлмэг үдэр һэн. Иимэ үдэр хүнүүд гэртээ шэбээлжэ һуудаггүй, ажал хүдэлмэридөө байдаг ааб даа. Хонидой ноохо хайшалха, тэжээл бэлэдхэхэ—унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүй хүдэлхэ халуун хаһа эгээ харюусалгатай саг ха юм.

Магазиндань ороходом, шиидагар улаан эрэшүүл бэе бэеэ шарайшалан харанхай, үни хада хооһорһон хармаануудаа һабардажа, оошорто түрисэлдэнэ. Наймаалагша эхэнэрһээ уриһаар архи абажа ядахадаа сухалдашанхай, араа шүдөө хабиралдажа, хара шүлһөө залгихадал гэхэ юм. Тиигэжэ байтарнь нэгэл тиимэ үзэмжэгүй, һахал һамбайдаа дарагдашаһан хүн ороод, табан солхооб наймаалагшада һарбайбал даа.

— Һүүе, шимнай гэнтэ хаанаһаа мүнгэтэй болобош? — гэжэ мангарта ядарһан хүдхэшүүл хүүелдэшэбэ.

— Юу хаанаһаа гэжэ! Цэрэндоржоһоо абааб. Уриһаар бэшэ, миин үгөө,—гэжэ тэрэнь бабарба.

— Хэн Цэрэндоржоб даа, танингагүйлби!

— Һэ, мүнөө болотор танихагүй гэжэ хайшаа юм. Ягааб даа, үнөөхи ламхай гүбэ. Үсэгэлдэр обоо тахилга дээрэ жаргаа һэмнайбди. Бурханай хүн гээшэшни оройдоо юумэ харамнадаггүй юм ха. Һамганһаа мүнгэ эрижэ зобонхаар, ламхайда ошоһон һураггүй дээрэ,— гэжэ лаблахадань, бэшэдынь түрисэлдэһөөр гаража, ламхайда һубарилдан ошоо һэн.

Үшөө үсэгэлдэр обоо тахилга дээрэ мэнэртэрээ архидаһан зарим механизаторнууд трактор, машинаяа магазинай газаа орхёод, бүхэли үдэрөөрөө архидаа бэлэй. Тэдэнэр колхозой кассаһаа мүнгэ уриһаар абаагүй, һамгадһаашье гуйгаагүй. Тэдэнние ламхай архидуулаа, ажалһаань һаатуулаа. Үшөө тиигээд Ноёхониинь халхалжа байһан бүхы хада уулануудые тахижа, бурхан тэнгэриһээ бороо оруулхые гуйха тухай хэлсээ.

Үнөөхи ламхай гэгшэнь хэн бэ?

Гайхамаар юун байхаб. Ноёхоной һүзэгшэ зондо ямбатай болоһон ламхай гэгшэнь Дондоков Цэрэндоржо юрөө болонол даа. Бүри үни хада гэр бүлэеэ орхёод, «тураг шубуунай ниидээгүй, туруута мориной гэшхээгүй» газараар зайгуултажа, тэнэжэ ябатарнь арбан табан жэл үнгэршөө бэлэй. Хаагуур зайгуултажа, ямар ажал хээ юм? Хэншье мэдэдэггүй. «Нарата ногоото дэлхэй уужам юм. Ябаха газар байгаа юм бэзэ» гэжэ тэрэ хашалгүйхэнөөр дуугардаг. Харин баатар совет арадай дайгаа дараһан, даагаа һүүлдэһэн хойно (Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай һүүлээр) үбгэ, эсэгэнэрэйнгээ үлгы Ноёхон нютаг бусажа ерээ бэлэй. Үнөөхил Дондоков Цэрэндоржо гэһэн зандаа бэшэ, харин «туйган байдалда ороһон хүнүүдые адислаха, «бурханай уһа» сүршэхэ, сэржэмдэхэ, шажанай ном худалаар уншаха, сан хэнгэрэг үлэ мэдэг наяруулжа, обоо тахиха» мэргэжэлтэй болоҗо нютагаа бусаһан байна.

Ламхай (Дондоков Цэрэндоржо) ниитын хэрэгтэ һаналаа огто табидаггүй. Һүүлэй үедэ хэмһээ хэтэржэ, бүришье зоргоороо аашалдаг болоо. Ганса июнь һарада дүрбэ дахин обоо тахижа, хүн зонние хүлгүүлээ, ажал хү[illegible]дэлмэри гэдэргэнь татаа. Ламхайда мүнгэн мундаашгүй бэшэ даа. Архидаа ядарһан хүнүүдые хойто үдэрынь архидуулаа. Үнгэржэ ерэхэдээ, нэхыдээ нэтэрһэн архиншадые дахуулаад, харанхы һүни болотор айлнуудаар зайна, архи табихыень захирна.

Ноёхондо зоргоороо аашалһаар үнинэй Дондоков Цэрэндоржын уршагта ябадалнууд иимэл даа.

Ноёхоной сомоной Совет, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой правлени, партком энэ мэтые һайн мэдэнэ. Теэд яахадаашьеб хэмжээ абадаггүйнь гайхалтай.

Ганса Ноёхондо ябаган ламанар зоргоороо аашалалдажа ябадаг бэшэ. Бүри һаяхана Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой 3-хи бригадада ерэхэдэм, одоо гайхамаар юумэн болоҗо байбал даа. Дэдэ-Тала гэжэ нютагта оройдоо 50-яад үрхэтэ айл тоологдоно. Хаанаһаашьеб ерэһэн нэгэ за[illegible] гуул лама хэды үдэрэй турш[illegible]да айлнуудаар ябажа Үн[illegible] бурханай номнол зааһан, нил[illegible] баяжатараа эдилгэ абаһан бай[illegible]

— Би болбол хадаа лама г[illegible]шэ. Яруунада Очирой Гэн[illegible] гэжэ адларшаһан байхаб. Үзэ[illegible]ни һонор мэргэн, хараһан юум[illegible]ни оншотой юм,—гэжэ томоо[illegible] янзаар дуугараа гэхэ.

Табяад шахуу айлда оро[illegible] шал худалаар номнол унша[illegible] адислаха зоноо адислаад, эри[illegible] юумэеэ үбэртэлжэ, садажа яда[illegible]даа бүри уланхатажа, обоо т[illegible] хюулхые дурадхаба. Үни ха[illegible] бороо хүлеэжэ сүхэрһэн за[illegible] һүзэгшэ үбгэд, хүгшэд һаахара[illegible]дан ошожо обоо тахижа үгэхые[illegible] гуйба.

Очирой Гэндэн һөөл бард[illegible]тай юумэ хүлзэн хараад:

— Айл бүхэнһөө гурбаад [illegible] хэриг суглуулагты. Тингэбэлт[illegible] обоо тахихаб—гэбэ.

— Урид обоо тахяад, бор[illegible] оруулагты. Тиигэһэн хойнот[illegible] мүнгыетнай үгэхэбди, — гэ[illegible] хэншьеб мэдүүлбэ.

— Бурханһаа юумэ харам[illegible] хада нүтэлтэй юм шуу даа,—[illegible]жэ лама хэлээд, бултаниие[illegible] адаглан хараба ха.

Тингээд лэ Дээдэ-Тала ню[illegible] гайхид обоо тахижа, аяар Яру[illegible]наһаа ерэһэн Очирой Гэн[illegible] гэгшэдэ гурбаад солхооб м[illegible] һарбайһан байха юм. Зари[illegible]дынь тоһо, мяхашье үгэһэн [illegible] ха. Обоо тахилгада байлсаһан [illegible] луушуул һогтуу галзуугаар на[illegible] шалдаһан, хэды үдэр ажал[illegible] гарангүй архидаһан байна. Ти[illegible] гэжэ бригадын улаан булан[illegible] даагша Гүнжэд Ракшаевагай [illegible] бүүн һогтуугаар сонхынгоо ш[illegible] тэһэ сохижорхёо. Һүзэг[illegible] эжынь «буян буруулаа» г[illegible] сэдьхэлээ зобожо, Очирой Г[illegible]дэн гэдэгые гэртээ урижа а[illegible]раад, номнол уншуулһан, гэр[illegible] арюудхаһан байха юм.

— Очирой Гэндэн лаб [illegible] Яруунын гү? — гэжэ һонюу[illegible] хүнүүд һонирхоһон юм ха.

— Бү мэдээлши. Лама ха[illegible] лама ябаа бэшэ юм гү даа. Г[illegible]жэд абгай һайса мэдэхэ ёһото[illegible] Тэдэнэйдэ хоноо ха юм,—г[illegible] нүгөөдэнь һөөргэдэбэ ха.

Хармаанайнгаа сүбхы[illegible] улаан шарбуунсануудые үб[illegible] шэлһэн, туламаар дүүрэн м[illegible] тоһо үргэлһэн Гэндэн лама [illegible]то үдэрынь автобусто һуу[illegible] һанаа тэниглэн юумэ нэгэ [illegible] тээшэ шэглэһэн гэхэ. Яруунад[illegible] ошоо һэн гү, али ондоо т[illegible] шэглээ һэн гү? Дээдэ-Тала [illegible] тагайхид оройдоо мэдэдэггүй.

Аяар мүнөө болоһон хо[illegible] мунхагаар аашалалдажа, мэхэ[illegible] зайгуул ламанарта мэхэлэгд[illegible] доромжолуулжа байхань эш[illegible] тэр зүрхэ сэдьхэл зобо[illegible] байна. Мүнөө сагай байдалда [illegible]рахагүй, хархис муухай үйлэ [illegible]рэгүүдые һургуулиин наһан[illegible] мүн бүришье багахан үхибүү[illegible] хараһаар байтар хүүлнэ гэ[illegible] Ойлгууламжын, үзэл сурта[illegible] хүдэлмэриин муугаар табигда[illegible] һаа болоҗо иимэ өөдэгүй у[illegible] зарим нютагуудта тохёолдоно.

Сэлэнгын аймагай Ноёхо[illegible] сомоной Соведэй, Загарайн [illegible] магай Горхоной Сельскэ Сове[illegible] хүтэлбэрилэгшэд иимэ у[illegible]нууд тухай дуулаагүй, мэдэ[illegible] байгаагүй ёһотой, теэд мэх[illegible] ябаган ламанар тушаа яаха[illegible] хэмжээ абанагүйб.

Гунга ЧИМИТОВ

АБААХАЙ

БАСНИ

Дулаахан булангаа шэбээлээд,
Дуураха нэгэл ажалтай
Халзан малаан Абаахай
Харанхы гэр соо байба ха.
Хамагай хэрэгэй гарахада,
Харагдадаггүй Абаахай
Хара аминдаа болоходоо,
Харатай хомхой хобдог юм.
Шэг шарайень харахада,
Шэрүүн, хэрзэгэ, муухай,
Ойро тойроной анхарал
Огто хандуулдаг үгы һэн.
Эгээл тиимэһээ Абаахай
Энэ халзан болотороо
Гэр бүлэ болоогүй
Гозон ганса ябадаг һэн.
Харин энэ байшан соонь
Хайша-яашаа ниидэдэг,
Жэмбүүр, бүреэ үлеэдэг,
Жэгтэй дорюун хүхюутэн,
Аляа зантай Аляаһан
Ажаһуудаг бэлэй лэ.
Харин энэ Аляаһанда
Халзан Абаахай дурлашоод,
Үни удаан зобоо һэн,
Үргэһэ нойроо алдаа һэн.
Үнжэгэн энэ хатанда
Үнэн сэхээ хэлэхэдэнь:
— Һамгамни ши болыш даа,
Һайн байхабди,— гэхэдэнь,
Абаахайһаа Аляаһан
Айжа, һүрдэжэ абаа һэн.
— Юрэдөө, та, Абаахай,
Юу хэлэбэ гээшэбта?
Үтэлһэн танда гаранхаар
Үхөөшэмни дээрэ!— гээд,
Холшор илдам Аляаһан
Холуур ниидэдэг болоо лэ.
Гологдоһон Абаахай
Гомдохын ехээр гомдобо
Арга мэхээр Аляаһые
Абаха гэжэ шэбшэбэ.
Үлэн шүлһээ Абаахай
Үдэр һүнигүй хүрмэнэ.
Урин илдам Аляаһые
Ургалха бэлэдхэл хэнэ.
Тэрэ гэһэнһээ хойшо
Тиимэш үни болонгүй
Хүхюун һаруул наранда,
Хүгжэм дуунда дурагүй
Абаахайн урьха шүлһэндэ
Аляаһан дүүхэй ороо лэ,
Хара мэхээр нигэжэ
Хатан дангинань болоо лэ.
Халзан иимэ Абаахайнуудай
Харата мэхэдэ бү орыт, гээд,
Эдирхэн бэреэдтэ зорюулжа,
Энээхэн басниая би бэшээб.

ШЭНЭ ТААБАРИНУУД

1. Шэнгэн эдеэн,
Шэмэтэй эдеэн,
Һүндэтэй эдеэн,
Хүхюутэй эдеэн,
Халуутай эдеэн,
Хадхаляатай эдеэн.
(Архи)

2. Үнюулхадажа һуухада,
Утаа униарынь хангалтай:
Ушаргүй зохидхон аад,
Үушха зүрхэндэ харша.
(Тамхин).

3. Хамаг амитанине шууюулһан зээрдэ,
Хара мүр гаргаһан зээрдэ,
Улад зонние шууюулһан зээрдэ,
Улаан дүлэ бушхаһан зээрдэ.
(Талын түймэр).

4. Эдьхээд, һүлөөд, уухадань
Эдеэнэй дээжэ болодогби.
Шалаад, ангаад уухадань
Шадал шэнээ оруулдагби.
Яһалхан шанаад уухадань,
Яһанай хүлһэ гаргадагби.
(Сай).

5. Хада майлаар хойбон жороо,
Тала дайдаар таран бэлшээ.
Хөөбэр ноохониинь хүнэй гоёлто,
Һундан тархинь хүндын тэбшэ.
(Хонин).

Б. НАМСАРАЙН.

Энхир экран

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

13.00 — дамжуулгын программа. 13.05—орон доторхи һонин. 13.10—«Гайхамшагта дальбараа Тим» гэһэн зүжэг. 14.05—«Здоровье» гэһэн программа. 14.45—Кемеровскэ телестудиин программа. 15.20—СССР США хоёрой хоорондо медицинын талаар харилсан ажаллалгын асуудал» гэһэн дамжуулга. 15.40—«Запомни песню» гэһэн дамжуулга. 15.55 — «Человек-амфибия» гэһэн уран һайханай фильм. 17.30—шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наадан дамжуулагдаха.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

17.50 — «Советский спорт» гэһэн киножурнал.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

18.00 — уласхоорондын асуудалаар телевизор харагшадай асуудалда «Правда» газетын политическэ шэнжэлэгшэ Ю. Жуков харюусаха. 18.30 — «Хүгжэмтэ уулзалганууд» гэһэн дамжуулга. 19.00 — «Время» гэһэн һүүлэй һонинной программа. 19.30 — «Туманы Британии» гэһэн документальна телевизионно фильмын нэгэдэхи серинь харуулагдаха.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

20.40 — һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 21.05 — эстрадын концерт. 21.55—«Дерсу Узала» гэһэн уран һайханай фильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

15.55 — «Разлом» гэһэн уран һайханай фильм. 17.10—концерт.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хүдэлмэришэдэй суглаан дурадхаа» гэһэн С. Скуратовай корреспонденци. Нютаг нютагһаа ерэһэн һонин. ТАСС-ай шухала событинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Тэжээл бэлэдхэлгэдэ — түрүү технологи» — тематическа хуудаһан.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хүнэй хуби заяан, арадай хуби заяан»—А. Политовай рецензи. Хилын саанахи һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. А. Коротаевагай очерк. Нютаг нютагай һонин.

Сагай уларил

Республикадамнай үүлэтэйшэг байха, хойто аймагуудаар, Байгалай хойто эрьеэр бага зэргээр бороо орохо, бусад газарнуудта шииг нойтон орохогүй. Баруун-хойноһоо секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 20—25 градус дулаан байха, Байгал шадарай, Баунтын аймагта 15—20, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 9—11, үдэртөө 21—23 градус дулаан байха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров 67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-04505. Заказ № 1310.